

QARABAĞ

AZƏRBAYCANDIR

İlham

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzətdir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 150 (6350) 24 avqust 2021-ci il Qiyməti 40 qəpik

"Əlinçə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

Mehriban Əliyeva haqqında sənədli film hazırlanıb

Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban Əliyeva haqqında "Birinci xanım" adlı sənədli film hazırlanıb. SİA-nın verdiyi məlumata görə, sənədli film Mehriban Əliyevanın həyat və fəaliyyətini əks etdirir. Sənədli film avqustun 26-da saat 15:00-da AzTV-də yayımlanacaq. Qeyd edək ki, avqustun 26-da Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın doğum günüdür.

Prezidentin müsahibəsi: Moskva qəti qərarını verməlidirmi?

Bugünlərdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev CNN Türk telekanalına müsahibəsi zamanı Ermənistan tərəfindən Qarabağa hərbiçilər sızdırması barədə fikirlərini irəli sürdü və eyni zamanda bildirdi ki, onlar...

Bax 3

Qarabağda tikilən beynəlxalq aeroportu. İqtisadi və strateji hədəflər nələrdir?

Bolqarıstan mətbuatı: "İlham Əliyev mina xəritələrinə görə Yerevanı tənqid edir"

НОВИНИ 24/7 КАТЕГОРИИ НАСТРОЙКИ НАЙ-НОВИ НАЙ-ЧЕТЕНИ АРХИВ

2021-08-20 / 16:33:43 / Стандарт / standartnews.com

В ИНТЕРВЮ ЗА CNN TURK ПРЕЗИДЕНТ НА АЗЕРБАЙДЖАН ИЛХАМ АЛИЕВ ...

Илхам Алиев. Азербайджан освободи своите исторически земи

В интервю за CNN TURK президент на Азербайджан на азербайджански територии от Армения като гол норма и принципи на международното право.

Bax 2

Bolqarıstan mətbuatı Prezident İlham Əliyevin "CNN Türk" telekanalına müsahibəsini geniş işıqlandırıb

"Füzuli aeroportu regionun ixrac imkanlarının genişləndirilməsi baxımından vacibdir"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin "CNN Türk" televiziya kanalına müsahibəsi...

Bax 2

Van Zıqan: Şuşa nəinki mədəni və tarixi, həm də böyük strateji əhəmiyyətə malik şəhərdir

Biz dünyanın çox şəhərlərində olmuşuq. Amma Şuşa fərqlidir, strateji əhəmiyyətinə görə çox unikal...

Bax 7

"YAP aparıcı siyasi qüvvə kimi yarandığı ilk gündən bütün qüvvə və bacarığını dövlətə, xalqa xidmətə yönəldib"

can Partiyası (YAP) Göyçay rayon təşkilatının videofor-matda IX hesabat konfransı keçirilib. Əvvəlcə müasir, müstəqil...

Bax 5

Qarabağda tikilən beynəlxalq aeroportlar - İqtisadi və strateji hədəflər nələrdir?

Riçard Kirakosyan: "Sülh müqaviləsi bütün həll olunmamış problemləri aradan qaldıracaq"

Bax 15

Erməni cəmiyyətində psixoloji çöküş mərhələsi yaşanır

Bax 13

Xəbərdarlıq: Bu gün bölgələrdə 40 dərəcə isti olacaq!

Bax 16

Bolqarıstan mətbuatı: “İlham Əliyev mına xəritələrinə görə Yerevanı tənqid edir”

Bolqarıstan mətbuatı Prezident İlham Əliyevin “CNN Türk” telekanalına müsahibəsini geniş işıqlandırır

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin “CNN Türk” televiziya kanalına müsahibəsi Bolqarıstanın aparıcı kütləvi informasiya vasitələrində, o cümlədən “24 Çasa”, “Trud”, “Standart”, “Duma”, “Kircaali Haber” qəzetləri, Novini 24/7 xəbər portalı, həmçinin “Fokus” və “Cross” xəbər agentlikləri tərəfindən geniş işıqlandırılıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, “Prezident İlham Əliyev: Azərbaycan öz tarixi torpaqlarını azad etmiş, ərazi bütövlüyünü və ədalətli bərpə etmişdir”, “İlham Əliyev: Zəngəzur korridorunu vasitəsilə Ermənistan İran və Rusiya ilə demir yolu əlaqələri

Илхам Алиев: Армения ще получи жп връзка с Иран и Русия чрез Зангазурския коридор

20.08.2021 16:47

Азербайджанският президент Илхам Алиев СНИМА: РОЙТЕРС

Създаването на Зангазурския коридор през територията на Армения ще служи и на нейните интереси, тъй като ще осигури на страната железопътна връзка както с Иран, така и с Русия. Това коментира президентът на Азербайджан Илхам Алиев в интервю за CNN TURK.

Връзката е предвидена в споразуменията след последната Карабахска война миналата година и тя трябва да свърже Азербайджан с Нахичеван през арменска територия. Загата тази връзка не съществува, но това ще бъде нова възможност за Армения.

Армения. Ето защо според президента Алиев е от общ интерес да се отворят всички пътища и комуникации в региона, да се възстановят търговските и икономически отношения, които ще служат за осигуряване на траен мир, сигурност и просперитет в Южен Кавказ.

Зангазурският коридор ще създаде нови възможности за държавите от региона да засилят по-бързия и по-кратък превоз на стоки от Азия към Европа и обратно, като по този начин ще се реализира нов транспортен проект за Евразия, коментира Алиев.

Той добави подчерта, че Азербайджан не иска и няма нужда от нова война и счита арменците, живеещи в региона Карабах, да се възстановят граждански и икономически отношения, които ще служат за осигуряване на траен мир, сигурност и просперитет в Южен Кавказ.

Азербайджан е мултиетническа и многоверска държава и много не семейство, включително арменците, добави Алиев. В интервюто си за CNN TURK президент на Азербайджан определил арменските територии от Армения като голяма несправедливост.

Илхам Алиев: Азербайджан освободи своите исторически земи

От: СТАНДАРТ - 20 август, 2021

А А А

В интервю за CNN TURK президент на Азербайджан Илхам Алиев определил 30-годишната окупация на азербайджански територии от Армения като голяма несправедливост и нарушение на всички норми и принципи на международното право.

По време на 44-дневната война...

ДУМА

Дума МНГО ДУМА Е ДДА

COVID-19: Над 5% са положителните проби, над 2000 души са в болница

Алиев критикува Ереван заради минните полета

Азербайджанският президент Илхам Алиев заяви, че точността на картите на мините полета в Карабах, предадени от Армения, е само 25 процента. Армения не ни предава минни карти, а точността на нашите предоставени карти е само 25 процента, каза азербайджанският лидер в интервю за турската телевизия Си Ен Тюрк. Според него спонсори милиарди минни са били оставени от арменската страна в Карабах, а след военните действия над 150 азербайджански цивилни и военнополовини са убити и ранени.

След прекратяването на военните действия за Нагорни Карабах през есента на 2020 г. седен следни района минаха под контрола на Баку. Разминването на тези райони е сдѣн от несправедливост проблем между Баку и Ереван. В отговор на предоставените досега от Армения карти Баку върна 30 арменски военнополовини.

Азербайджан все още не е получил положителен отговор от Армения на предложението за подписване на мирен договор и установяване на границите, посочи още Илхам Алиев. “Очевидно Армения не е готова за това и не е готова за това и не е готова за това”, заяви Алиев.

В ИНТЕРВЮ ЗА CNN TURK ПРЕЗИДЕНТ НА АЗЕРБАЙДЖАН ИЛХАМ АЛИЕВ ...

Илхам Алиев: Азербайджан освободи своите исторически земи

В интервю за CNN TURK президент на Азербайджан Илхам Алиев определил 30-годишната окупация на азербайджански територии от Армения като голяма несправедливост и нарушение на всички норми и принципи на международното право.

По време на 44-дневната война, продължила от септември до ноември 2020 г., Азербайджан

eldə edəcəkdir”, “İlham Əliyev mına xəritələrinə görə Yerevanı tənqid edir”, “İlham Əliyev: Azərbaycan öz tarixi torpaqlarını azad etmişdir” sərlövhəli məqalələrdə Azərbaycan Prezidentinin Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan

tərəfindən işğalını ədalətsizlik və beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinin pozuntusu kimi qiymətləndirdiyi bildirilir. 44 günlük müharibədə Azərbaycanın öz tarixi torpaqlarını işğaldan azad et-

Rəsmi xronika

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Türkiyə Respublikasında Meşə Yanğınlarının Söndürülməsində İştirak Etmış Əməkdaşlarının Mükafatlandırılması Haqqında Sərəncam imzalayıb.

Prezident İlham Əliyev Bakı şəhərinin Yasamal rayonu ərazisində avtomobil yollarının yenidən qurulması işlərinin davam etdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında Sərəncam imzalayıb.

diyi və ərazi bütövlüyünü bərpa etdiyi barədə məlumat verilir. Qeyd olunur ki, Ermənistanın əvvəllər işğal altında olan Azərbaycan ərazilərində kütləvi şəkildə minaları yerləşdirməsi nəticəsində 150-dən çox mülki şəxs və hərbi həlak olub və ya yaralanıb. Əlavə olunur ki, Ermənistan mına xəritələrini Azərbaycana təqdim etməkdən imtina edir və artıq təqdim etdiyi xəritələrin yalnız 25 faizi həqiqəti əks etdirir.

Məqalələrdə Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərinin bərpası və reabilitasiyası üçün kifayət qədər maliyyə vəsaitinin səfərbər olunması, real vəziyyətlə yerində tanış olmaq üçün yerli və xarici media nümayəndələrinin, rəsmi şəxslərin və ictimai xadimlərin həmin bölgələrə səfərlərinin getdikcə artması qeyd olunur.

Yazılarda dövlətimizin başçısının müsahibəsində Cənubi Qafqazda davamlı sülh, təhlükəsizlik və rifaha nail olmaq, eləcə də iqtisadi münasibətləri bərpa etmək üçün regionda yolların və kommunikasiyaların açılmasının bütün tərəflərin marağında olması bildirilir.

Məqalələrdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Zəngəzur korridorunun yaradılmasının region ölkələrinə yeni imkanlar yaratması barədə fikirlərinə ətraflı yer verilir. Bildirilir ki, bu korridor Avropadan Asiya və geriyyə malların daşınmasını sürətləndirəcək və bu baxımdan Avrasiyanın yeni bir nəqliyyat layihəsinə çevriləcək.

Dövlətimizin başçısına istinad olunaraq qeyd edilir ki, Azərbaycan yeni müharibə arzulamır və Qarabağ regionunda yaşayan, Azərbaycan cəmiyyətinə inteqrə olunmalı erməniləri öz vətəndaşları olaraq görür. Həmçinin Azərbaycanın çoxmillətli, çoxkonfessiyalı ölkə olduğundan, burada ermənilər də daxil olmaqla bir çox xalqların bir ailə kimi yaşadığı əlavə olunub.

Füzuli Beynəlxalq Hava Limanı həmin ərazilərdə istehsal olunacaq sənaye məhsullarının dünya bazarına çıxarılması və bütövlükdə regionun ixrac imkanlarının genişləndirilməsi baxımından vacibdir. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Milli Məclisin deputatı Vüqar Bayramov deyib.

Deputat qeyd edib ki, eniş-uçuş zolağı artıq hazır olan Füzuli Beynəlxalq Hava Limanında ilk sınaq uçuşu həyata keçirilib. Hava limanında müntəzəm reyslərin yerinə yetirilməsi məqsədilə radiotexniki vasitələrin hazırlığının yoxlanılması üçün xüsusi hava gəmisi ilə həyata keçirilən uçuşlar avqustun 20-də başlayıb və bu həftənin çərşənbə günü tamamlanacaq. Füzuli aeroportu regionda ən qısa zamanda inşa edilən beynəlxalq hava limanlarından

“Füzuli aeroportu regionun ixrac imkanlarının genişləndirilməsi baxımından vacibdir”

birdir. Bu ilin əvvəlində inşasına başlanan hava limanında artıq gələn ay ilk uçuşları həyata keçirmək mümkün olacaq. Cəmi

edə biləcək. “Füzuli hava limanı işğaldan azad edil-

miş ərazilərimizə xarici turistlərin gəlməsi baxımından olduqca faydalıdır və yeni imkanlar yaradacaq. Qarabağın incisi hesab olunan və Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşa şəhərinə gəlmək istəyən xarici turistlərin sayı kifayət qədər çoxdur. Füzulidə hava limanının tikilməsi imkan verəcək ki, həmin turistlər daha sərfəli və qısa yolla, praktik olaraq birbaşa işğaldan azad olunan ərazilərimizə səfər edə bilsinlər. Eyni zamanda, hava limanı yükdaşımaqlar, xüsusən də beynəlxalq yükdaşımaqlar üçün vacib əhəmiyyət kəsb edir. İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizin sənaye potensialını nəzərə alsaq, Füzulidə açılacaq hava limanı həm də həmin yerlərdə istehsal olunacaq sənaye məhsullarının dünya bazarına çıxarılması və bütövlükdə regionun ixrac imkanlarının genişləndirilməsi baxımından vacibdir”, - deyir V.Bayramov diqqətə çatdırıb.

Dost ölkələr işğaldan azad edilmiş torpaqlarda icra olunacaq layihələrdə iştirak edəcək

Prezident İlham Əliyev: “Biz 10 min kvadratkilometr ərazisi olan yerləri yenidən qurmaliyiq”

“Bizim ölkələrimizi dostluq əlaqələri birləşdirir və müstəqillik dövründə Koreya-Azərbaycan əlaqələri daim uğurla inkişaf etmişdir. Yüksək səviyyəli qarşılıqlı rəsmi səfərlər həyata keçirilmişdir və siyasi əlaqələrimizin inkişafı üçün çox önəmli addımlar atılmışdır”. Bu fikirləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 19-da Koreya Respublikası Milli Assambleyasının sədri Park Byonq-Soqun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edərkən bildirib. “Əminəm ki, Bakıda keçirəcəyiniz görüşlər Koreya-Azərbaycan əlaqələrinin inkişafına xidmət edəcək” - deyən, Prezident Azərbaycan ilə Koreya arasında ikitərəfli əlaqələrə nəzər salıb. Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra bir çox dünya dövlətləri ilə yanaşı, Koreya ilə də diplomatik əlaqələr qurmuşdur.

İki ölkə arasındakı münasibətlərdən danışarkən, 2006-cı ildə Koreya Respublikasının Azərbaycan Respublikasında və 14 mart 2007-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Koreya Respublikasındakı Səfirliklərinin təsis olunması da qeyd olunmalıdır. Bu, dövlətlərarası əlaqələri daha da intensivləşmişdir. Eyni zamanda, hər iki ölkə başçıları-

nın qarşılıqlı səfərləri ölkələr arasında əməkdaşlığın əsasları üçün yeni imkanlar açmış, iqtisadi və ticarət əlaqələrinin genişlənməsi və sərmayələrin cəlb olunmasını təşviq etmişdir. Səfərlər çərçivəsində bir sıra mühüm sazişlər imzalanmışdır. Həmçinin, ikitərəfli münasibətlərin inkişafına parlamentlərarası dostluq qrupları da töhfələrini verir. Dostluq qruplarının qarşılıqlı səfərləri möhkəm təməllər üzərində qurulan münasibətlərə söykənir. Bugünədək Azərbaycanla Koreya arasında əməkdaşlığın müxtəlif sahələrini əhatə edən 60-dan çox hüquqi sənəd imzalanıb.

Dövlət başçısı Koreya şirkətlərinin Azərbaycanda müxtəlif sahələrdə iştirak etdiyini və müxtəlif layihələri həyata keçirdiklərini ifadə edib. Bildiyimiz kimi, Azərbaycan ilə Koreya arasındakı siyasi, iqtisadi, mədəni və digər sahələrdə əlaqələr qurulmuşdur. Eyni zamanda, nəqliyyat, informasiya və telekommunikasiya, alternativ enerji, ətraf mühit və tikinti sektorlarında mövcud olan fəal əməkdaşlıq da bu münasibətlərin davamlılığını göstəricisidir. İkitərəfli münasibətlərin daha da genişləndirilməsi istiqamətində Azərbaycanın sənaye, əczaçılıq, kənd təsərrüfatı, kimya sənayesi və turizm kimi sektorlarında da səmərəli əməkdaşlıq qurulmuşdur. “Əlbəttə, əminəm ki, gələcəkdə iqtisadi-ticarət əlaqələrimizin həcmi daha da artacaq” - deyər Cənab Prezident bildirib. Bu gün 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra işğaldan azad olunan ərazilərimizdə layihələrin icrasında Azərbaycan dost olan, onunla isti münasibətdə olan dövlətlərin iştirakı istisna deyil. Bu sıradakı Koreya da var. Dövlət başçısı bildirib ki, biz Koreya şirkətlərini azad edilmiş torpaqlarda icra olunacaq layihələrə dəvət etmişik: “Mən artıq dəfələrlə demişdim ki, bu layihələrdə Azərbaycan üçün dost olan ölkələrin şirkətləri iştirak edəcəklər. Görüləcək işlərin həcmi çox böyükdür. Biz 10 min kvadratkilometr ərazisi olan yerləri yenidən qurmaliyiq”.

Azərbaycanın dinamik iqtisadi inkişafı, dünyanın güclü, nüfuzlu ölkələrindən birinə çevrilməsi diqqətdən yayınmır. Ölkəmizə səfər edən, dövlət nümayəndələri, qonaqlar bu inkişafa münasibətlərini ifadə edirlər. Koreya Respublikası Milli Assambleyasının sədri Park Byonq-Soq Azərbaycanın müstəqillik dövründə inkişaf etdiyini və Azərbaycanda həm siyasi sabitliyin hökm sürdüyünü, həm də Azərbaycan iqtisadi cəhətdən inkişaf etdiyini bildirib. Ölkəmizə son səfərindən sonra Bakının çox dəyişdiyini, inkişaf etdiyini bildirib: “Canlı şahidiyəm ki, Bakını tanımaq olmur. Bakı çox inkişaf edib”.

Zümrüd BAYRAMOVA

Bugünlərdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev CNN Türk telekanalına müsahibəsi zamanı Ermənistan tərəfindən Qarabağa hərbiçilər sızdırması barədə fikirlərini irəli sürdü və eyni zamanda bildirdi ki, onlar Azərbaycan ərazilərində müvəqqəti yerləşdirilmiş Rusiya sülhməramlılarının nəzarətləri altındakı bölgələrdən keçirlər. Dövlətimizin başçısı paralel olaraq Ermənistanın Rusiya tərəfindən silahlandırılması məsələsinə də toxunaraq narahatlığını ifadə etdi və Moskvanı bu işdən çəkinməyə dəvət etdi. Belə ki, bu cür davam edərsə, istər Qarabağda, istərsə də Ermənistanla sərhəd zolaqlarında gərginlik davam edə bilər. Halbuki, Rusiya sülhməramlılarının Azərbaycanın dəvəti ilə regiona daxil olmasının əsas məqsədlərindən biri və ən əsası gərginliyi azaltmaqdan, təhlükəsizliyi təmin etməkdən ibarətdir. Halbuki bütün bunlara rəğmən, Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamıqdan imtina edən Ermənistan artıq hər gün atəşkəs rejimini pozur, bu vasitə ilə münaqişə zonasında növbəti müharibənin başlaması ehtimallarını artırır. Əbəz deyil ki, dövlət başçımız bu barədə müsahibəsində vurğuladı və sərt şəkildə xəbərdarlıqlarını bildirdi.

SİA xəbər verir ki, sözügedən mövzu ilə bağlı beynəlxalq məsələlər üzrə ekspert, siyasi şərhçi, Kiyevdə nəşr edilən “2000” həftəliyinin siyasi yazarı Dmitri Qalkin bir sıra maraqlı məqamlara toxunaraq calibər informasiya-analitik mərkəzinin suallarını cavablandırıb.

Rusiya müharibədən sonra Türkiyənin regiondakı təsirlərini azaltması üçün mümkün olan hər şeyi etdi

Onun sözlərinə görə, Rusiya sülhməramlı kontingentinin etinasızlığı, yaxud açıq-aşkar ermənilərin işğalçılıq maraqlarına bu və ya digər cəhətdən göz yummaları bilavasitə Rusiyanın siyasətinin bir parçasıdır. O cümlədən, əgər Rusiya Ermənistanın inadkarlığının, pozuculuğunun qarşısını almırsa, bu zaman sülhməramlıların da belli fəaliyyətləri üçtərəfli bəyanatda tələb edilən bəndlərin icrası üçün səmərə vermir. “Belə olan halda sülhməramlıların mövcudluğu həqiqətən də öz mənasını itirmiş olur”, deyən ekspert rusların sülhməramlılıq funksiyasını icra etmək üçün qabiliyyətinin olub-olmaması sualının meydana çıxdığını bildirib. Sitat: “Lakin onlar (Rusiya) üçün sülhməramlı kontingentini saxlamaq vacibdir Rusiya müharibədən sonra Türkiyənin regiondakı təsirlərini azaltması üçün mümkün olan hər şeyi etdi və türklərin münaqişə zonasında birbaşa iştirakına yol verə bilməz. Əgər Rusiya öz sülhməramlılıq

Prezidentin müsahibəsi: Moskva qəti qərarını verməlidirmi?

Dmitri Qalkin: “Rusiya sülhməramlılarının mövcudluğu mənasını itirir”

funksiyasını həyata keçirməsində bacarığının olmadığını nümayiş etdirərsə, bu zaman Türkiyənin iştirakı ilə bağlı tələbləri yenidən qaldırmaq olar. Bu dəfə Rusiya Federasiyası üçün daha çətin situasiyada. Ona görə ki, əgər o əvvəllər deyirdisə ki, “başqa oyunçulara ehtiyac yoxdur, çünki özümüz həll edəcəyik”, indi həmin mümkünlüyünü itirmək üzrədir. İndi Rusiya üçün Ermənistanı bir tərəfə çəkmək kritik olaraq vacibdir. İrəvan özünü uduzmuş oyunçu olaraq görür və o, gözlənilməz şəkildə məğlub oldu. İrəvan hər nə cür olursa-olsun, situasiyanı düzəltməyə cəhd göstərir. Rusiya üzərinə götürdüyü funksiyaları həyata keçirməlidir. Aydındır ki, Ermənistanı daxili siyasi situasiya baxımından bu, heç də asan deyil. Rusiyanın da erməni rəhbərliyi ilə bağlı münasibətləri elə də asan deyil”, Qalkin bildirib.

Rusiya erməniləri silahlandırsa belə, realıqdan kənara çıxa bilməz

Siyasi şərhçi bildirib ki, burada digər faktorlar da var. Belə ki, Rusiya anlamalıdır və düşünürəm ki, anlayacaq da - əgər o nümayişgəranə şəkildə üzərinə düşən öhdəlikləri yerinə yetirməzsə, sülhün təmin olunması üçün Türkiyənin iştirakı məsələsinin vacibliyi ortaya çıxacaq.

Rusiyanın Ermənistanı silahlandırması məsələsinə gəlincə, o, digər maraqlı məqamlara toxunub. Onun sözlərinə görə, Rusiya erməniləri silahlandırsa belə, realıqdan kənara çıxa bilməz və Ermənistanın 2020-ci ilin payızına qədər dayandığı mövqelərə yenidən sahib durması mümkün deyil: “Bu, teoriya baxımından da mümkün görünür. Mən düşünürəm ki, Ermənistanın bu yolla müharibəyə doğru istiqamətləndirilməsi yoxdur. Yeni hərbi əməliyyatlar Rusiyanın özü üçün strateji təhlükə yaradır. Ona görə də o, gərginliyin inkişafını saxlaya biləcək. Baxmayaraq ki, Ermənistan gərginliyi artırmaqda maraqlıdır. Baxın, Rusiya necə çətin situasiyada qalıb. Ermənistan Cənubi Qafqazda onun yeganə müttəfiqidir. Rusiyanın münaqişə zonasında üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirməsi ilə ya-

naşı, xarici siyasi maraqları baxımından neytrallıqda qalması mümkün deyil. Bu səbəbdən də göstərməlidir ki, onun Ermənistanla sıx bağlılıqları var və İrəvan onun mühüm müttəfiqi kimi qalmaqdadır, Rusiya ermənilərə kömək edib və edəcək, dəstəkləyəcək. Və hesab edirəm ki, Rusiyanın Ermənistanla silah satması praktiki mənadan daha çox simvolik xarakter daşıyır. Bu simvolizə göstərir ki, Rusiya oyunçu olaraq qalır və əvvəlki kimi Ermənistanı dəstəkləyir. Lakin erməni tərəfi üçün rus silahının alınması açıq-aşkar simvolik mənə daşımır. Ermənistan daha çox silahların praktiki istifadəsini hesablayır. Bir daha deyirəm, Rusiya çox çətin situasiyadadır. O, Ermənistanla silah satmaya bilməz. Ancaq bununla yanaşı, Rusiya yaxşı bilir ki, onun simvolik fəaliyyəti ümumiyyətlə, Rusiya üçün arzuolunmaz praktiki nəticələrə gətirib-çıxara bilər”.

Rusiya Ermənistanı aldatmaqda davam edəcək, ancaq bu da onu çətin vəziyyətə sürükləyir

Erməni tərbiyətlərinin rus sülhməramlılarının gözləri qarşısında baş verməsi faktlarına da toxunan Qalkin Bakının həmin tərbiyətləri minimallaşdırması mümkünlüyünə də toxunaraq bildirib ki, Azərbaycan sərt mövqe tutmağa davam etməlidir. SİA: “Əgər siz Ermənistan simasındakı müttəfiqinizi saxlamağı bacara bilmirsinizsə, onda biz başqa tərəfi dəvət edək. Düşünürəm ki, Türkiyənin münaqişə zonasındakı mövcudluğu Rusiya üçün elə bir faktordur ki, o qəti hərəkətlərə keçə bilər. O zamana qədər ki, həmin təhlükə olmasın. Rusiya Ermənistanı aldatmaqda davam edəcək, ancaq bu da Rusiyanı çətin vəziyyətə sürükləyir. Azərbaycanın sərt möv-

qe tutması kifayət edəcək. Bir daha təkrar edirəm, Rusiya rəhbərliyi rəşional fəaliyyət göstərir. Biz bunu münaqişənin timsalında gördük. Rusiya ambisiyaları və münaqişədən istifadə etməklə öz mövcudluğunu genişləndirməklə deyil, bütün təhlükələri hesablayır, onları öyrənir və bunlara müvafiq olaraq davranırdı”.

KTMT heç nə etməyəcək

Qalkin hesab edir ki, Azərbaycan sərt mövqe nümayiş etdirməsi ilə Rusiya sülhməramlılarının fəaliyyət xarakterlərini dəyişməsi məsələsinə qaldıra bilər və Rusiyanın məsuliyyətini onun üzərindən götürür. “Hesab edirəm ki, bu, Rusiya üçün kifayət edər. Ona görə də hesab etmirəm ki, hadisələrin inkişafı hər hansı təhlükəli xarakter alsın. Lakin Rusiya Ermənistanı kənara çəkməzsə, təzyiqlər etməzsə, bu zaman münaqişə gec, ya da tez baş verə bilər. Bu baxımdan, həmin işlə məşğul olmaq lazımdır. Və eyni zamanda, Azərbaycan Türkiyə ilə yanaşı, ümumiyyətlə, beynəlxalq ictimaiyyətə müraciətlər etməlidir”, politoloq bildirib.

KTMT-nin baş katibi Zasin Ermənistanla səfərinin, əslində, İrəvan üçün hər hansı bir önəmlilik daşımadığını deyən Qalkin bildirib ki, KTMT hər zaman özünü ötən dəfəki kimi aparacaq. Yəni heç nə etməyəcək. Ona görə ki, münaqişənin baş verdiyi halda Ermənistanın tərəfindən çıxış edərsə, bu, ilk növbədə, həmin təşkilatın buraxılması təhlükəsi ilə qarşılaşa bilər. Çünki KTMT-də heç bir tərəf Ermənistan üçün Rusiya kimi müttəfiq hesab edilə bilməz. Bu, hətta Rusiya ilə sıx əlaqələrindən fərqli olaraq Ermənistanla zəif əlaqələri olan Belarusa da aiddir. Lakin Belarusun Azərbaycanla sıx əlaqələri mövcuddur. Bu səbəbdən, KTMT-nin prosesə cəlb olunması gözlənilir.

Hadisələrin nəzarətdən çıxacağı halda nələrin baş verəcəyini proqnozlaşdırın siyasi şərhçi bildirib. SİA: “Ermənistan nəzarətsiz şəkildə gərginliyi artırmağa davam edərsə və hadisələr nəzarətdən çıxarsa, bu ssenariyə Rusiya özü də istəmədən münaqişədə Ermənistanın tərəfindən qalacaq və geriyyə addım ata bilməyəcək. Ona görə də aydındır ki, Rusiya birmənalı olaraq simvolik obrazda fəaliyyət göstərir. Ancaq münaqişə müstəvisində təbii edildikdə, bütün bu hərəkətlər praktiki xarakter alır. Rusiyaya elə gəlir ki, Ermənistanı dəstəkləmək və Cənubi Qafqazda hələ də oyunçu kimi mövcud olduqlarını göstərmək onlar üçün vacibdir. Lakin Ermənistan bu gərginliyi artırımağa maraqlıdır”, deyər Qalkin bildirib.

Rövşən RƏSULOĞ

Avqustun 23-də Yeni Azərbaycan Partiyası Kürdəmir rayon təşkilatının videoformatda XI hesabat konfransı keçirilib. Əvvəlcə Azərbaycan dövlətinin qurucusu, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradıcısı ulu öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucalan Vətən övladlarının əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Gündəlik təsdiqləndikdən sonra Yeni Azərbaycan Partiyası Kürdəmir rayon təşkilatının sədri Ağalı Kərimli hesabat məruzəsi ilə çir-

nab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Yeni Azərbaycan Partiyası öz inkişafının ən möhtəşəm mərhələsini yaşayır. Partiyamız cəmiyyətin bütün təbəqələrini əhatə etməklə öz sıralarında 760 mindən

xış edib. Bildirib ki, ulu öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olan Yeni Azərbaycan Partiyası müstəqil Azərbaycanda ən mütərəqqi, ən monolit partiya olmaqla milyonla-

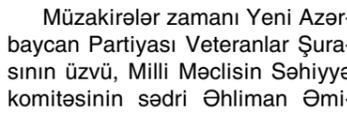

çok vətəndaşı birləşdirən siyasi-ideoloji güc mərkəzidir.

A.Kərimli qeyd edib ki, hazırda rayon təşkilatında partiya üzvlərinin sayı 9761 nəfərdir. Onların 4460 nəfəri gənclər, 3704 nəfəri isə qadınlardır. Sonra Yeni Azərbaycan Partiyası Kürdəmir rayon təşkilatının Nəzarət Təftiş Qrupunun sədr müavini Səfər Abuşovun hesabat məruzəsi dinlənilib.

Müzakirələr zamanı Yeni Azərbaycan Partiyası Veteranlar Şurasının üzvü, Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov, YAP Kürdəmir rayon təşkilatı İdarə Heyətinin üzvləri - Heydər Əliyev Mərkəzinin direktoru Durriyyə Seyidova və rayon təşkilatının

rın sevgisini qazanıb. Cənab İlham Əliyev Ümummilli Liderimizin strateji inkişaf kursunu böyük əzmlə, uğurla davam etdirərək Azərbaycanı sosial-iqtisadi yüksəlişinə, demokratik nailiyyətlərinə görə dünya ölkələri sırasında ön sıraya çıxarıb. Xalq-Prezident-Ordu vəhdəti 44 günlük Vətən müharibəsində ərazi bütövlüyümüzün bərpasında, torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsində mühüm rol oynadı. O vurğulayıb ki, bu gün cə-

katının Gənclər Birliyinin sədri, "Azərxaç" ASC-nin Kürdəmir rayon filialının müdiri Rauf Abuşov çıxış edərək hesabat dövründə görülmüş işlərdən danışdı.

Konfransda çıxış edən Yeni Azərbaycan Partiyası Mərkəzi Aparatının Təşkilat Şöbəsinin mü-

tının İdarə Heyətinin üzvü, Kürdəmir Regional Mədəniyyət İdarəsinin rəis müavini Vaqif Aliyev, Kür-

dəmir rayon təhsil şöbəsinin müdiri Rəfail Məmmədov və rayon təş-

diri Əhliman Tağıyev bildirib ki, 1993-cü ildə xalqın təkidlə tələbi ilə ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra inkişaf, tərəqqi yoluna çıxan Azərbaycan möhtəşəm uğurları ilə dünya-

“Yeni Azərbaycan Partiyası müstəqil Azərbaycanda ən mütərəqqi, ən monolit partiya olmaqla milyonların sevgisini qazanıb”

YAP Kürdəmir rayon təşkilatının XI hesabat konfransı keçirilib

nın diqqət mərkəzindədir. Partiyamızın Sədri cənab İlham Əliyev Prezident kimi fəaliyyətə başladığı gündən Azərbaycanın daha qüdrətli dövlətə çevrilməsi üçün ulu öndər Heydər Əliyev siyasi kursunun davam etdirilməsinin vacibliyini önə çəkərək son 18 ildə bu vədini əməli ilə təsdiqlədi. Bu gün Azərbaycan qalib ölkə kimi regionun gələcək inkişafı ilə bağlı prioritetləri müəyyənləşdirən güclü dövlət olaraq bölgənin stabilliyinin qaranlıq rolunu oynayır.

Konfrans iştirakçılarına əlamətdar gün münasibətilə təbrik edən Ə.Tağıyev YAP Kürdəmir rayon təşkilatına gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

Yeni Azərbaycan Partiyası Kürdəmir rayon təşkilatının hesabat dövrü ərzindəki fəaliyyəti qənaətbəxş qiymətləndirilib.

Gözlənilən beş ilin iş həsrəti

Hər şeydən əvvəl, gələn etiraf edək ki, bu gün işsizlik dünyanın əksər, hətta ən inkişaf etmiş ölkələrində belə mövcuddur. Təbii ki, işsizliyin çox olduğu ölkələr, müxtəlif variantlarla ölkədə yeni iş yerləri açdırmağa çalışırlar. Qeyd edək ki, həmin ölkələrdə baş verən miqrasiyalar adi hal kimi qəbul edilərsə də, amma bunun sonradan total xarakter alması həmin ölkənin həm sosial-iqtisadi, həm də müdafiəsi üçün böyük problemlər yaradır. Uzatmayaq...

Beləliklə, Ermənistan hökuməti qarşıdakı 5 il ərzində ölkədəki işsizlik səviyyəsini 10 faizə endirmək istəyir. Amma, deyim ki, Nikol hökuməti bu istəyində, deyərsən, çox iddialı görünür. Nə demək olar, amma, deyərsən, yəni də Nikolun bu gözəl təşəbbüsünə əməm çıxarmağa çalışırlar var axı. Beləliklə, ötən gün erməni rəsmilərindən hansısa biri mətbuata verdiyi açıqlamasında bu ilin birinci rübündə ölkədə işsizlik səviyyəsinin 19.7 faizdən 17 faizə saldıqlarını bildirdi.

Amma indi belə görünür ki, gerek bildirməyeydi, niyə? Hə, indi də ermənilər düşüblər yenə də bu yazıq Nikolun üstünə və sual edirlər: bir halda ki, yarım ildə siz belə bir göstəriciyə nail ola bilmirsinizsə, deməli, ölkədəki işsizlik səviyyəsinə, dediyiniz kimi, beş ilə yox, iki ilə də 10 faiz səviyyəsinə çatdırıla bilərsiniz.

Yəni, sual edirik, bu gün sizin işsiz erməniləri 5 il gözlətməkdə məqsədiniz nədir? Yoxsa, ölkədəki əmək qabiliyyətli 5-10 nəfərin də ölkədən getməsinə gözləyirsiniz?

Ağasaf

Son günlər yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyasına yoluxma sayındakı kəskin artım virusun “delta” ştamının 30 faiz daha sürətlə yayılması ilə əlaqədardır. Ölkəmizdə COVID-19-un istənilən dalğası ilə əlaqədar epidemioloji vəziyyətə uyğun tədbirlər görmək mümkündür. Bunun üçün kifayət qədər çarpayıcı fond, müasir tibbi avadanlıqlar, müalicə üçün dərmanlar, digər vasitələr və ən əsası, həkim və mütəxəssislər var. COVID-19 xəstələri üçün 10 mindən çox çarpayıcı fond mövcuddur. Hazırda həmin çarpayıcı fondunun 50 faizindən az hissəsindən istifadə edilir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri səhiyyə nazirinin birinci müavini, səhiyyə nazirinin səlahiyyətlərini müvəqqəti icra edən Teymur Musayev deyib.

“Azərbaycanda koronavirus əleyhinə vaksin ehtiyatı kifayət qədərdir”

Azərbaycanda mövcud olan peyvənd ehtiyatından danışan nazir müavini qeyd edib ki, Prezident İlham Əliyevin beynəlxalq

aləmdəki nüfuzu və uzaqgörən siyasəti nəticəsində ölkəmizə kifayət qədər koronavirus əleyhinə peyvənd gətirilib: “Peyvənd tədarükü hələ də davam etdirilir. Hər bir vətəndaşın sərbəst vaksin seçimi imkanı var. Azərbaycanda dünyada mövcud olan peyvənd platformalarında hazırlanan vaksinlərdən - ənənəvi formada hazırlanan “CoronaVac”, vektor platformada hazırlanan “Sputnik V” və “AstraZeneca”, mRNT platformasında hazırlanan “Pfizer”dən istifadə etmək mümkündür. Vaksinlərin effektivliyi isə təxminən eynidir və onlar peyvənd olunan şəxsi xəstəliyin ağır gedişindən qoruya bilər. “Delta” ştamının sürətlə yayılması ilə əlaqədar əhali vaksinasianın əhəmiyyətini dərk etməyə

başlayıb. Hər gün peyvənd məntəqələrində yüksək axın müşahidə edilir. Azərbaycanda koronavirus əleyhinə vaksin ehtiyatı kifayət qədərdir. Əhalinin hətta 3-cü buster (qüvvətləndirici) doza ilə vaksinasiyadan keçməsi üçün kifayət qədər peyvənd var”.

O, saxta vaksin sertifikatı məsələsinə də münasibət bildirib: “Saxta vaksin sertifikatını əldə edən vətəndaş və onu verən tibb işçisi sanki “ölüm lotereyası” ilə oynayıb. Həmin lotereyanın biletini əldə etməklə vətəndaş nəinki özünü, həm də ətrafdaqları və ailə üzvlərini də təhlükəyə atır. Ona görə də bununla nə səhiyyə, nə də başqaları, yalnız hüquq-mühafizə orqanları məşğul olmalıdır”.

“YAP aparıcı siyasi qüvvə kimi yarandığı ilk gündən bütün qüvvə və bacarığını dövlətə, xalqa xidmətə yönəldib”

YAP Göyçay rayon təşkilatının IX hesabat konfransı keçirilib

Avqustun 23-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Göyçay rayon təşkilatının videofor- matda IX hesabat konfransı keçirilib.

Əvvəlcə müasir, müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, Yeni Azərbaycan

Göyçay şəhər 4 saylı tam orta məktəb ərazi ilk partiya təşkilatının sədr müavini Firəngiz Məmmədیارova, Lək- çıplaq Kənd İnzibati Ərazi Nümayəndəliyi yanında ərazi ilk partiya təşkilatının sədri Aydın Əliyev hesabat dövründə görülen iş- lərdən bəhs ediblər.

Konfransda YAP Mərkəzi Aparatının Təşkilat Şöbəsinin

və dünyada yeni reallıqlar yaradıb. Vətən müharibə- sindən qalib çıxan Azərbaycan 30 illik işğala son qoy- raq ərazi bütövlüyünü bərpa edib. Bu uğurlarda YAP üzv-

Partiyasının yaradıcısı, ulu öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlü- yü uğrunda şəhid olan Və- tən oğullarının əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Konfransın gündəliyi təsdiqləndikdən sonra YAP Göyçay rayon təşkilatının sədri Sahib Şükürov hesabat məruzəsi ilə çıxış edib. Bildirib ki, Yeni Azərbaycan Partiyası aparıcı siyasi qüvvə kimi fəaliyyət göstərdiyi 29 ildə bütün qüvvə və bacarığını xalqa xidmətə yönəldərək əhəmiyyətli uğurla-

Göyçay rayon təşkilatının 88 ərazi ilk partiya təşkilatında 7827 üzv birləşib. Rayon təşkilatı üzvlərinin 4576 nəfəri qadınlar, 1144 nəfəri isə gənclərdir. VIII konfransdan keçən dövr ərzində rayon təşkilatı sıralarına 516 nəfər daxil

olub ki, onlardan 274 nəfərini qadınlar 318 nəfəri isə gənclər təşkil edir.

Sonra YAP Göyçay rayon təşkilatının Nəzarət-Təftiş Qrupunun sədri Sərxan Vəliyev hesabat məruzəsi dinlənilib.

Müzakirələr zamanı çıxış edən Milli Məclisin deputatı Məzahir Əfəndiyev, YAP Göyçay rayon təşkilatı Gənclər Birliyinin sədri Tural Əhmədov, rayon təşkilatının sədr müavini, Göyçay rayon Mərkəzi Xəstəxanası Publik Hüquqi Şəxsin Baş həkimi Ləman Hacıyeva,

müdiri Əhliman Tağıyev çıxış edərək bildirib ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının xalq, dövlət qarşısındakı böyük xidmətləri bu nəhəng təşkilatın cəmiyyətdəki mövqelərini get-gedə daha da möhkəmləndirir, insanla-

rın bu partiyanın ideoloji-siyasi xəttinə dəstəyini gücləndirir.

Ə.Tağıyev vurğulayıb ki, bu gün Azərbaycan tarixinin ən güclü, ən qüdrətli dövrünü yaşayır. 44 günlük Vətən müharibəsindən alınaçığ çıxan Azərbaycan dövləti böyük Zəfər günlərini qeyd edir. Azərbaycan bölgədə

“Türkiyə bölgədə müşahidəçi statusundan daha aktiv rola malik olacaq”

“Kəlbəcər rayonunda mövqelərimiz atəşə tutulub və erməni təxribatları davam etməkdədir”. Bunu SİA-ya açıqlamasında deputat Fazil Mustafa deyib. Deputat bildirib ki, sərhədlərin pozulması istiqamətində Azərbaycan həm Rusiya sülhməramlılarını xəbərdar etməlidir, həm də ermənilərə lazımı cavabı verməlidir: “Bölgəyə dördüncü qüvvənin yerləşdirilməsi hər zaman gündəmdə olan məsələlərdədir. Bu istiqamətdə müəyyən şərtlər, təşəbbüslər və təkliflər dəyərləndirilməlidir. Bu rakursda Azərbaycan addımlar atır və Türkiyənin bölgədə güclənməsinə çalışır”.

“Ona görə də biz bir sıra məsələlərdə tələskənliyə yol vermədən danışıqlar aparmaqla və vəziyyəti dəqiq təhlil etməklə addım-addım mövqelərimizi daha da gücləndirməliyik. Necə ki, ölkə prezidenti Cənab İlham Əliyev Kəlbəcərə və Laçına səfər etdi. Bu bölgələrə Prezidentin səfər etməsi o deməkdir ki, bölgələrdə artıq oturmuş bir infrastruktur qurulması gerçəkləşdirilir. Addım-addım bu məsələlərdə ermənilərin mövqelərinin zəiflədilməsi istiqamətində işlər görülür. Bölgəyə dördüncü dövlət yalnız Türkiyə daxil ola bilər. Türkiyə müşahidəçi statusundan aktiv rol olan dövlətə çevriləcəkdir. Gedişat buna doğru getdiyini göstərir”.

Gönçə Quliyeva

COVID-19 pasportunun yoxlanılması üçün “ASAN İcazə” mobil tətbiqi hazırlanıb

COVID-19 pasportunun yoxlanılması üçün “ASAN İcazə” mobil tətbiqi hazırlanıb. Bunu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin sədri Ülvi Mehdiyev Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın brifinqində çıxışı zamanı deyib.

Onun sözlərinə görə, Nazirlər Kabinetinin qərarına əsasən, yaşı 18-dən yuxarı olan şəxslər ictimai işə müəssisələrində, mehmanxanalarda, iri ticarət mərkəzlərində - qapalı məkanda göstərilən xidmətlərdən yalnız COVID-19 pasportu olduğu halda istifadə edə bilərlər: “Yaşı 18-dən yuxarı olan şəxslərin COVID-19 pasportunun olub olmaması Elektron Hökumətin İnkişafı Mərkəzi tərəfindən yaradılan “ASAN İcazə” mobil tətbiq vasitəsilə yoxlanılacaq. Yalnız COVID-19 pasportu olduğu təqdirdə şəxs qeyd olunan məkana buraxılacaq”.

Ermənilər dünyada Xalq kimi tanınır

vəhşi

Mövcud faktlar və reallıqlar təsdiq edir ki, Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan Qarabağ məsələsinin 1988-ci ildə gündəmə gəlməsi daha çox SSRİ-nin dağılmasına xidmət edən bir layihə idi. Bu layihənin əsas məqsədi SSRİ-ni dağıtmaq üçün separatçılıq mövqeyindən istifadə etdilər. O zaman deyirdilər ki, Mirzə Xəzər Azərbaycanın dərdini çəkir. Əslində, belə deyildi. Onun əsas məqsədi, yeni "Azadlıq" radiosunda 1918-1920-ci illərdə baş vermiş hadisələri dilə gətirməkdə məqsədi hər iki tərəfi (Azərbaycan və Ermənistan tərəflərini) qızışdırmaq idi. Bu, faktdır ki, Qarabağ münaqişəsini Rusiya ssenariləşdirdi. Bu günə qədər bu ssenarinin arxasında Rusiya durur. Qərb isə Qarabağ münaqişəsinə ikili yanaşma nümayiş etdirir. Münaqişə həll edilərsə, Azərbaycan regionun lider dövlətinə çevriləcək. Ona görə də 44 günlük Vətən müharibəsinə qədər Qarabağ məsələsinin həll olunmamasında bəzən RF ilə ABŞ-ın maraqları üst-üstə düşürdü. Burada xristian sevgisi də var. İranla Fransanın (baxmayaraq ki, bunlar biri-birinə düşmən dövlətlərdir) Azərbaycana qarşı sərgilədikləri mövqə də eynidir. Qarabağ probleminin yaranması ictimai siyasi baxımdan araşdırılarda, aydın olur ki, Qarabağ siyasi qurbandır. Bu siyasi qurbanın ilkin ssenarisi ABŞ-da hazırlanmışdırsa, sonrakı davam ssenarisi Moskvada həyata keçirildi. Hər iki dövlət ATƏT-in Minsk Qurupunun həmsədr dövlətidir. Minsk Qurupunun digər həmsədr dövləti olan Fransa Ermənistanın yanında olmaqla öz maraqlarını təmin edir. Yəne də qayıdaraq o məsələyə vurğulamaq lazımdır ki, Azərbaycan Xalq Cəbhəsi hakimiyyətinin Dağlıq Qarabağ münaqişəsini beynəlmilləşdirməsi yanlış idi. O zaman ideya və seçim ondan ibarət olmuşdur ki, münaqişəni beynəlmilləşdirməklə Ermənistanı diz cökməyə məcbur etmək olar. Bunun üçün hətta Kəlbəcər müdafiəsinin zəif təşkil olunmasına da maraq göstərildi. Nəticədə, Kəlbəcər işğal edildi. Amma real fakt ondan ibarətdir ki, Kəlbəcəri və digər ərazilərimizi erməni dövləti işğal edib (1993-cü il aprel ayının 30-da Kəlbəcər işğalı ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurası 822 sayılı qətnamə qəbul edib). İşğalı Rusiyanın yardımı ilə Ermənistan həyata keçirib. Bu, həqiqətdir. O da həqiqətdir ki, Kəlbəcər işğal edilməsi Azərbaycandakı hakimiyyətin səriştəsizliyinin nəticəsi idi. O zaman AXC hakimiyyətinin prosesləri proqnozlaşdırıb, ondan nəticə çıxara bilməməsi, xüsusilə də, təhlükəsizlik sahəsində cavabdeh olan şəxslərin siyasi səriştəsizliyi Kəlbəcər işğalına gətirib çıxardı. Onların beynəlxalq siyasətdə buraxdıqları kobud səhvləri Azərbaycanın faciəylə üzləşməsinə səbəb olub.

AXC hakimiyyətinin yanlış siyasəti Azərbaycana fəlakətlər gətirdi

Rusiyanı düşmən elan etmək, Cənubla Şimali Azərbaycanı birləşdirmək, Çinə bəyraq sancacaqları barədə anormal fakir seçsənlənmək, Özbəkistan rəhbərliyini türkçülüyə bağlılığı olmamaqda

günahlandırmaq və bu kimi qeyri-ciddi bəyanatlar vermələri, nəhayətdə, dünyanı "Azərbaycanın atom bombası var" deyərək hədələmələri Azərbaycanın regionda izolyasiya olunmasına gətirib çıxardı. Bir yandan Ermənistan torpaqlarımızı işğal etmək üçün hücum keçir, o biri tərəfdən Rusiya, Özbəkistan və digər dövlətlərlə düşmənçilik münasibətləri yaranır. Bir sözlə, AXC hakimiyyəti Azərbaycanı arzuolunmaz problemlərlə üz-üzə qoymuşdu. Bütün bunların fonunda Dağlıq Qarabağ münaqişəsini beynəlmilləşdirmək, demək olar ki, Azərbaycanın torpaqlarının daha geniş ərazidə işğalına gətirib çıxardı. Ona görə ki, Dağlıq

aydınlıq gətirilmir? Niyə tarixçilərimiz susur? Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, o zamankı AXC-Müsavat hakimiyyəti bunı

Qarabağ münaqişəsinin həlli ATƏT-in Minsk Qurupuna həvalə olunmaqla problem üçpilləli problemə çevrildi. Yeni artıq onun həlli, lokal və regional deyil, qlobal münaqişəyə çevrildi. Bu halda isə problemin həllinə nail olmaq üçün Rusiya, İran, Türkiyə, Fransa, ABŞ, Avropa Birliyi və NATO-nun maraqları əhatə olunmalıdır. Fikir verin, nə qədər mövqelər və maraqlar üst-üstə düşməlidir ki, Dağlıq Qarabağ problemi həllini tapсын. Halbuki 1992-ci ildə bu problem daha dar çərçivədə həll oluna bilərdi. Necə ki, sonrakı mərhələlərdə yaranan və heç də Dağlıq Qarabağ problemindən ağırlı olmayan problemləri daxili məsələ olaraq həll edildi.

1993-cü ildə Şimalda "Sadval", Cənubda isə qondarma "Talış-Muğan Respublikası" məsələsi meydana gələndə, Ulu Öndər Heydər Əliyev çox böyük ustalıqla bu məsələni həll etdi. Lakin Dağlıq Qarabağ separatçılıqına qarşı Elçibəy hakimiyyəti bu cür addım atmadı.

Elçibəy hakimiyyətinin ən böyük günahı o oldu ki, onlar bu məsələni beynəlmilləşdirdilər. Bu da onların siyasi səriştəsizliyinin nəticəsi idi. Dağlıq Qarabağ məsələsini beynəlmilləşdirmək böyük səhv idi. Azərbaycan ordusu Xankəndinin 15 km yaxınlığında idi və Kəlbəcəre yol açılmışdır. 1993-cü ilin yanvar ayının 15-nə qədər ərazilərimiz işğaldan azad olunurdu. Həmin zaman orada, hətta rus qoşunları da vardı. Lakin Rusiyanın vəziyyəti ağır olduğundan, ermənilərə heç bir köməklik göstərə bilmirdi. Fevral ayında Xalq Cəbhəsi bəyanat verdi və həmin bəyanatdan sonra onlar ordunu geri çəkildilər. Bütün bu məsələlərin üstündən 20 il vaxt keçir. Niyə bu məsələlərə

millətə ziyan vurmuş oldu və bu, başlanmazdır. Müharibə bir dövlətin başqa dövlətə elan etdiyi rəsmi hüquqi aktdır. Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ ərazisində separatçılıq baş qaldırması və bu məsələni daxili məsələ olaraq asanlıqla aradan qaldırmaq olardı. Əgər həmin zaman hakimiyyətdə olanlar Ulu Öndər Heydər Əliyevi hakimiyyətə dəvət etsəydilər, bu problemlər baş verməyəcəkdi. Amma AXC hakimiyyəti belə bir addım atmadı. Yəne qayıdaraq o ağırlı məsələyə. Yeni, Dağlıq Qarabağ münaqişəsini beynəlmilləşdirmələri AXC hakimiyyətinin səriştəsizliyinin nəticəsi idi. Onları həm də aldanıldıqlarını düşünürlər. Amma bütün hallar da səhvlər başlan-

mazdır. Yaddan çıxarmaq olmaz ki, 1948-ci ildə İsrail və Fələstin dövlətlərinin yaradılması üçün Fələstinə 60, İsrailə isə 40 faiz ərazi verilir. Bununla bağlı BMT-nin qətnaməsi də vardı. Fələstinlilərin səhvi nəticəsində torpaq sərhədləri 60 faizdən 25 faizə endi. Çünki fələstinlilərin səhvindən istifadə edən İsrail müharibə yolu ilə Fələstin torpaqlarını işğal etdi. Hələ də İsrail işğal etdiyi Fələstin torpaqlarını azad etməyib. Baxmayaraq ki, BMT Təhlükəsizlik Şurası bir neçə dəfə işğal edilən Fələstin torpaqlarının azad edilməsi haqqında qətnamələr qəbul edib. AXC hakimiyyəti bunu bilir və görürdü. Təcrübəsizlikdən, səriştəsizlikdən millətə sağalmayacaq yara vururdular. Bu isə başlanmazdır. Qanunvericilikdə də var. Qanunu bilmədən cinayəti törətmək heç kəsi cəzadan xilas etmir. Bunu Elçibəy hakimiyyəti bilməli idi. Bilmirdisə, niyə prezident seçilməyə səy göstərirdi? Nəzərə almaq lazımdır ki, 1993-cü ilin fevral ayına qədər Azərbaycan Dağlıq Qarabağın 60 faizinə tam nəzarət edirdi. Keçmiş Hadrut rayonunun cəmi bir kəndi erməni işğalında qalmışdır. Əgər əvvəllər Hadrutla Ermənistan arasında məsafə 15 km idisə o, 50 km çatdırıldı. Bütün Ermənistanla yaxın olan sərhəd kəndləri azad edildi. Aparılan uğurlu hücumun qarşısı birdən birə dayandırıldı. Niyə? Bax, bu sualın cavabını heç də AXC-nin hakimiyyətdə olmuş nümayəndələri bu günə qədər cavab verməyiblər.

XOCALI SOYQIRIMINI DÜNYA MİQYASINDA TANIDA BİLİRİKMİ?

Dünya yaranandan bu günədək soyqırımı hallarına çox rast gəlinir. Xüsusən, baş verən soyqırımlar müharibələrə, daxili etnik və dini toqquşmalara, müstəmləkə imperiyalarının yaradılmasına xas olan əlamətdir. Orta əsrlər tarixində müstəmləkə siyasəti aparən şahlıqlar insanlara qarşı ən qəddar cinayət üsullarından istifadə etməkdən çəkinməmişlər. Bununla digər xalqların da gözlerini qorxutmaq və müqavimət niyyətində olan əhalini qeyri-şərtsiz təslim olmağa vadar etmək olub. Tarixi mənbələrə əsaslanaraq, demək olar ki, Amerika aborigenlərinin soyqırımı bəşər tarixində ən genişmiqyaslı soyqırımı hadisəsidir. Məhv edilmiş insanların sayı 10 milyonlardır. Avstraliya aborigenlərinin soyqırımı da həyata keçirilmişdir. Belə ki, 1788-ci ildən başlayaraq Avstraliyada Avropa müstəmləkəçiləri məskunlaşmağa başladılar. O zaman yerli aborigenlərin sayı təxminən 750000 nəfər təşkil edirdi. Lakin 1911-ci ildə onların sayı cəmi 31000 nəfər idi. Onların əksəriyyəti xəstəlikdən, deportasiyadan, qətləndirilmədən və aclıqdan həlak oldu. Almanlar tərəfindən Namibiyanın yerli xalqlarının məhv edilməsi nəticəsində 65000 xerero (onların 80 faizi) və 10000 nama (onların 50 faizi) həlak olmuşdur. 1985-ci ildə BMT Namibiya yerli xalqlarının məhv edilməsi cəhdini XX əsrin birinci soyqırımı aktı kimi qiymətləndirdi. 2004 ildə Almaniya hakimiyyəti Namibiya soyqırımının törədilməsini etiraf etdi və rəsmi üzr istədi.

Əvvəli Səh. 6

XX əsrin ən səs-küylü genosid faktlarına nasist Almaniya tərəfindən yəhudilərin məhv edilməsini (Xolokost), almanların tərtib etdiyi "Ost planı"nı, İkinci Dünya müharibəsi zamanı Paveliçin xorvat rejimi tərəfindən serblərin məhv edilməsini, Yaponiya ordusu tərəfindən törədilmiş beynəlxalq cinayətləri (müharibə bitdikdən sonra müttəfiqlər tərəfindən hərbi cinayətlərin törədilməsində ittiham olunan təxminən 5000 yapon hərbiçisi üzərində məhkəmə prosesləri keçirilmiş və onların 4400 nəfəri məhkum edilmiş, 1000 nəfərinə isə ölüm cəzası kəsilmişdir), 1975-1979 illərdə Pol Pot və İyənq Sari rejimi tərəfindən Kamboçada 3 milyona qədər insanın məhv edilməsini, 1994-cü ildə Ruanada baş vermiş soyqırımını (bunun nəticəsində 800 minə yaxın insan həlak olmuşdur), 1995-ci ildə Srebrenisada Bosniya müsəlmanlarının Bosniya serbləri tərəfindən kütləvi qırğını, Darfurda yerli əhəlinin soyqırımını (BMT hesablamalarına əsasən, həlak olanların sayı 180 mindən artıqdır) və s. aid etmək olar. Qəbul edilən qərarlara və yuxarıda qeyd olunan prinsiplərə əsasən, demək olar ki, ermənilərin 1992-ci il fevral ayının 25-dən 26-na keçən gecə Xocalı şəhərində törətdikləri kütləvi insan qətləmi soyqırımı aktları kateqoriyasına aiddir. Ermənilərin törətdiyi bu soyqırımı nəticəsində 613 nəfər azərbaycanlı, o cümlədən, 63 azyaşlı uşaq, 106 qadın, 70 qoca qətlə yetirilmişdir. 8 ailə bütövlükdə məhv edilib, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq valideynlərindən birini itirmiş, 487 nəfər yaralanmış, onlardan 76-sı uşaq, 1275 dinc sakin əsir götürülmüş, 150 nəfər isə itkin düşmüşdür. Xocalı hadisələrinin beynəlxalq hüquq əsasında soyqırımı cinayəti aktı kimi təsvir etməyə imkan verir: 1. BMT Baş Assambleyası tərəfindən 260 A (III) sayılı qətnamə ilə qəbul edilmiş 9 dekabr 1948-ci il tarixli "Soyqırımı cinayətinin qarşısının alınması və ona görə cəzalar" Konvensiyası. 2. Nörnberq Hərbi Tribunalının Nizamnaməsi. 3. Beynəlxalq Cinayət Tribunalının Yuqoslaviya üzrə Nizamnaməsi (maddə 4). 4. Beynəlxalq Cinayət Tribunalının Ruanda üzrə Nizamnaməsi (maddə 1). 5. Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin statusu (maddə 6). 6. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi (maddə 103). 7. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" 26 mart 1998-ci il tarixli Fərmanı.

XOCALI FACİƏSİNİN SOYQIRIMI CİNAYƏT KİMİ TANINMASININ HÜQUQİ NƏTİCƏLƏRİ

Beynəlxalq hüquq soyqırımı cinayəti ilə bağlı müəyyən etmişdir: 1. Soyqırımı cinayəti törətmiş şəxslərin cinayət təqibi və cəzalandırılması qaçılmazdır. 2. Cinayət tərkibi təkə soyqırımı aktının törədilməsi deyil, həm də soyqırımı törədilməsi məqsədi ilə sui-qəsd, soyqırımı törədilməsinə birbaşa və açıq şəkildə təhrikçilik, soyqırımı törədilməsinə qəsd və soyqırımında iştirakdır. 3. Soyqırımı törətmiş şəxslərə universal yurisdiksiyanın prinsipləri tətbiq edilməlidir. 4. Soyqırımı cinayəti törədildikdən əmrin icrasına istinad etmək məsuliyyətdən azad etmir. 5. Rəhbərlər soyqırımı cinayətinin qarşısının alınması üzrə hərəkətləri həyata keçirmədiklərinə görə məsuliyyət daşıyırlar. 6. Soyqırımı cinayətlərinə cinayət məsuliyyətinin tətbiqinə cəlb etmə müddəti tətbiq edilmir. 7. Soyqırımı cinayətinə münasibətdə qanunun retroaktiv tətbiqinə yol verilir. 8. Soyqırımı cinayəti törətmiş şəxslər cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmələri üçün tələb edən ölkəyə verilməlidirlər. Beləliklə, Xocalı şəhərində əhaliyə - ermənilər tərəfindən etnik azərbaycanlılara qarşı törədilmiş hərəkətlər beynəlxalq hüquqi sənədlərə uyğun olaraq soyqırımı kimi təsvir olunur və beynəlxalq hüququn prinsiplərinə uyğun olaraq bəşəriyyətə qarşı cinayətdir. Bu gün Ermənistanın işğalçı siyasətinə məruz qalan bir milyondan çox azərbaycanlı ağır şəraitdə yaşayır - onlar qadın şəhərciklərində, yığıma evlərdə, yük vaqonlarında və yaşayış üçün uyğun olmayan digər yerlərdə sığınacaq tapmışlar. BMT Təhlükəsizlik Şurasının Azərbaycan Respublikası ərazilərinin Ermənistan ordusu tərəfindən işğal ilə bağlı 1993-cü ilin aprelinde qəbul etdiyi 822 sayılı, iyulda qəbul etdiyi 853 sayılı, oktyabrda qəbul etdiyi 874 sayılı və noyabrda qəbul etdiyi 884 sayılı qətnamələrə Ermənistan dövləti tam etinasızlıq göstərir və bununla da beynəlxalq birliyə hörmətsizlik göstərir. Dağlıq Qarabağ probleminin ədalətli həlli uğrunda Azərbaycan dövlətinin həyata keçirdiyi ardıcıl, prinsipial və qətiyyətli siyasət xətti, Azərbaycan Respublikasının konstruktiv mövqeyi dünya dövlətlərinə yaxşı bəllidir. Problemin sülh və danışıqlar yolu ilə həllinin əsas istiqamətləri 1996-cı ilin dekabrında ATƏT-in Lissabon Sammitində dünyanın 53 dövləti tərəfindən bəyənilmiş və dəstəklənmişdir. Xatırlamaq lazımdır ki, Xocalı soyqırımı şahidlərinin ifadələrindən və aparılan araşdırmalar zamanı məlum olmuşdur ki, ermənilər tərəfindən qətlə yetirilmiş azərbaycanlı uşaqların sinəsi yanlıb ürəkləri parçalanmış, əksər meyitlər isə tikə-tikə doğranmışdır. Təbii ki, bu cinayət cəzasız qalmayacaq. BMT Təhlükəsizlik Şurası beynəlxalq cinayət törətmiş fiziki şəxslərin cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün "ad hoc" qaydasında ilk dəfə 23 fevral 1993-cü il tarixli 808 nömrəli və 25 may 1993-cü il tarixli 827 nömrəli qətnamələrinə əsasən "1991-ci ildən keçmiş Yuqoslaviya ərazisində törədilmiş beynəlxalq

Ermənilər dünyada Xalq kimi tanınır vəhşi

humanitar hüququn ciddi pozuntularına görə məsuliyyət daşıyan şəxslərin təqib edilməsi üzrə Beynəlxalq Tribunal" yaratmışdır. Bu tribunalın əsasnaməsi də təsdiq olunmuşdur. Keçmiş Yuqoslaviya üzrə Beynəlxalq Cinayət Tribunalının (KYBCT) birinci hökmü 29 noyabr 1996-cı ildə çıxarılmışdır. Ümumilikdə 144 məhkəmə prosesi keçirilmişdir (o cümlədən, 94-ü serblərə, 33-ü xarvatlara, 8-i Kosovo albanlarına, 7-si Bosniya müsəlmanlarına və 2-si makedoniyalılara qarşı). Həm də Haaqa Tribunalının ittihamları Bosniya serblərinin rəhbəri P.Mladiç və R.Karadiçə qarşı da irəli sürülmüşdür. İkinci Beynəlxalq Tribunal Ruanda (RBCT) üzrə yaradılmışdır. Bu məhkəmənin vəzifəsi 1994-cü ildə Ruanada və qonşu ölkələrdə soyqırımının bəşəriyyət əleyhinə cinayətin araşdırılması idi. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1994-cü il noyabrın 8-də qəbul etdiyi 955 sayılı qətnaməsinə əsasən, "1994-cü ilin 1 yanvarından 31 dekabrına qədər Ruanda ərazisində və qonşu dövlətlərin ərazilərində törədilən soyqırımı və digər oxşar pozuntulara görə məsuliyyət daşıyan Ruanda vətəndaşları tərəfindən törədilən beynəlxalq humanitar hüququn ciddi pozuntularına görə məsuliyyət daşıyan şəxslərin məhkəmə qaydasında təqib edilməsi üzrə Beynəlxalq Tribunal" yarandı və onun əsasnaməsi təsdiq olundu.

Qeyd etmək yerinə düşər ki, ilk dəfə olaraq, kütləvi insan qətləmlərinin soyqırımı sayılması təklifini 1933-cü ildə yəhudi əsilli polşalı hüquqşünas Rafael Lemkin İspaniyada keçirilən cəza hüququnun eyniləşdirilməsinə dair V beynəlxalq konfransda irəli sürmüş və uzun müzakirələrdən sonra təklifini qəbul etdirə bilmişdir. Sonradan, yeni müharibənin Almaniyanın meğlubiyəti ilə başa çatmasından sonra Nörnberq Beynəlxalq Hərbi Tribunalı nasistləri "insanlıq əleyhinə cinayətlərin" törədilməsi barədə qərar qəbul etdi. Qərar "genosid" sözü ittihamnamə aktına daxil edildi. "Soyqırımı cinayətinin qarşısının alınması və cəzalandırılması haqqında" BMT Baş Məclisinin 9 dekabr 1948-ci il tarixli qətnaməsi qəbul edilmişdir. Konvensiya 19 maddədən ibarətdir. İndiyədək dünyanın 153 ölkəsi bu Konvensiyayı ratifikasiya etmişdir. 31 may 1996-cı ildə Azər-

baycanın Ümummilli Lideri Heydər Əliyev tərəfindən imzalanmış qərarla bu Konvensiyaya qoşulduğunu bəyan etmişdir. 25 iyun 1996-cı ildə isə Azərbaycan parlamenti bu qanunu ratifikasiya etmişdir. Konvensiya soyqırımını beynəlxalq hüquq normalarını pozan cinayət əməli kimi təsvir etmişdir. Həmin Konvensiyanın 1-ci maddəsində qeyd olunur ki, razılığa gələn tərəflər sülh və yaxud müharibə dövründə törədilməsindən asılı olmayaraq soyqırımını, beynəlxalq hüquq normalarını pozan cinayət olduğunu təsdiq edirlər və bu cinayətin qarşısını almaq və cəza tədbirlərini həyata keçirmək öhdəliyini götürürlər. Bu sənədi imzalamış dövlətlər soyqırımının qarşısını almaq üçün tədbirlər görmək və ona görə cəzalandırmaq öhdəliklərini öz üzvlərinə götürmüşlər. Soyqırımı anlayışının hüquqi mənası BMT Baş Assambleyasının 9 dekabr 1948-ci il tarixli 260 A sayılı qətnamə ilə qəbul etdiyi "Soyqırımı Qafqazda imperiyalar və ermənilərin Azərbaycan ərazilərinə köçürülməsi cinayətinin qarşısının alınması və ona görə cəzalar haqqında" Konvensiya ilə müəyyən edilmişdir ki, hər hansı milli, etnik, irqi və ya dini qrupların tam və ya qismən məhv edilməsi niyyəti ilə aşağıdakı hərəkətləri bildirir:

- belə bir qrupun üzvlərinin qətlə yetirilməsi;
  - belə bir qrupun üzvlərinə ciddi bədən xəsarətləri və əqli poçğunluq yetirilməsi;
  - hər hansı belə bir qrup üçün qəsdən onun tam və ya qismən məhvini hesablanmış həyat şəraitinin yaradılması;
  - belə bir qrup arasında uşaq doğumunun qarşısının alınmasına hesablanmış tədbirlər;
  - uşaqların zorakılıqla bir insan qrupundan digərinə verilməsi.
- Soyqırımı cinayəti üçün xüsusi niyyətin olması zəruri element sayılır. Bu obyektiv soyqırımı cinayətinin digər analogi beynəlxalq cinayətlərdən fərqləndirir. Soyqırımı cinayətini təşkil edən əməllərdən hər biri şüurlu və əvvəlcədən düşünülmüş olur. Bu əməllər heç bir halda təsadüf və ya ehtiyatsızlıq nəticəsində törədilə bilməz. Soyqırımı cinayətinin təhlili zamanı onun 3 əsas hissəsi üzə çıxarılır:
- məlum, milli, etnik, irqi və ya dini qrupun varlığı;

NATO-nun Baş katibi Azərbaycana təşəkkür edib

Əfqanıstandakı hava limanının təhlükəsizliyinə göstərdiyi dəstəyə görə Azərbaycana minnətdarlıq. "TRT Haber" in məlumatına görə, bu sözləri NATO-nun Baş katibi Yens Stoltenberq jurnalistlərə açıqlamasında deyib.

Baş katib qeyd edib ki, təxliyələr üçün gün ərzində fasiləsiz olaraq işlər görülür. "Türkiyə bu mövzuda mühüm rol oynayır. Xüsusilə Türkiyə, ABŞ və İngiltərəyə Kabildəki hava limanının təhlükəsizliyində vacib rol oynadıqlarına görə təşəkkür edirəm. Azərbaycana da hava limanının təhlükəsizliyində göstərdiyi dəstək üçün minnətdarlıq".

Van Zıguan: Şuşa nəinki mədəni və tarixi, həm də böyük strateji əhəmiyyətə malik şəhərdir

Biz dünyanın çox şəhərlərində olmuşuq. Amma Şuşa fərqlidir, strateji əhəmiyyətinə görə çox unikal bir şəhərdir.

AZƏRTAC-in bölgə müxbiri xəbər verir ki, bunu Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində sənədli film çəkilişi ilə bağlı Şuşaya səfər edən Çinin "On the road" şirkətinin nümayəndəsi Van Zıguan deyib. O, Şuşanın çox gözəl şəhər olduğunu bildirib: "Burada çoxlu tarixi abidələr var. Şuşanın nəinki mədəni və tarixi, eləcə də böyük strateji əhəmiyyəti var. Mən hazırda bir dağın, qalanın başında dayanmışam və çox gözəl mənzərəni seyr edə bilirəm. Şuşaya nəzarət edən, bütün Qarabağa nəzarət edir".

Van Zıguan deyib ki, çəkiliş qrupu Şuşanın tarixini, burada baş verənləri öyrənmək məqsədi ilə gəlib: "Filmimizdə şuşalıların öz evlərinə necə və nə zaman dönə biləcəkləri və Şuşada keçmiş həyatlarına necə qayıdacaqları yer alacaq. Eyni zamanda, Azərbaycan dövlətinin həyata keçirdiyi bərpa və yenidənqurma işlərini də lentə alacağıq".

- belə bir qrupun tamamilə və ya qismən məhv edilməsi niyyətinin olması.

Soyqırımı qurbanlarının müəyyən edilməsinin həlledici əlaməti onların fərdiliyi deyil, məhz onların qrupa mənsubluğu; - niyyət qrupun məhv edilməsindən ibarət olmalıdır.

Ümumiyyətlə, beynəlxalq hüquq ermənilərin Xocalıda törətdikləri vəhşiliklərin soyqırımı aktı olaraq beynəlxalq birlik və Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi tərəfindən tanınmasında hüquqi imkanlar mövcuddur. Təbii ki, bu qərar verilsə, bir daha ermənilər dünya xalqları və dövlətləri tərəfindən vəhşi xalq kimi tanınacaqlar.

i.ƏLİYEV

7

Qərbə yeni dünya nizamının mərkəzinə çevrilmək hüququ uğrunda daxili rəqabətin geniş vüsət aldığı hazırkı tarixi şəraitdə Avropa İttifaqı özünün siyasi kursunda dəyişikliklər etməyə çalışır. Ekspertlər bunu global miqyasda geosiyasi mənzərədə son illər özünü göstərən ciddi transformasiyalarla da əlaqələndirirlər. Bu çərçivədə Brüsselin “Şərq Tərəfdaşlığı” Proqramı ilə bağlı atdığı addımlar böyük maraq doğurur. Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin Cənubi Qafqaz turnesi bu baxımdan ekspertlərin diqqət mərkəzində qalmaqdadır. Bu səfərin coğrafi olaraq Azərbaycan, Gürcüstan və Ermənistanı əhatə etməsindən əlavə, Batumidə keçirilən beynəlxalq konfrans Ukrayna və Moldova prezidentlərinin də dəvət edilməsi ilə fərqlənməsi avropalı siyasətçinin əsas olaraq “Şərq Tərəfdaşlığı” Proqramı kontekstində hərəkət etdiyini göstərir. Üstəlik, Ş.Mişelin həmin Proqramın üzvlərinin hər biri ilə bağlı konkret əməkdaşlıq tezisləri irəli sürdü. Üzv dövlətlərin başçıları da öz növbəsində mövqelərini aydın ifadə etdilər. Bütün bu məqamlar üzərində regional və global geosiyasi transformasiyanın prizmasından təhlili dayanmağa ehtiyac vardır.

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Cənubi Qafqazda geosiyasi proseslər: Brüsselin mövqeyi

Hələ keçən əsrin 90-cı illərindən ekspertlər Avropa İttifaqını postsovet məkanı ölkələrinə “eyni qəlib”də baxmaqda ittiham edirdilər. Xüsusilə Cənubi Qafqazda təcavüzə məruz qalmış Azərbaycanla təcavüzkar Ermənistan münasibətdə fərq qoyulmaması Brüsselə regiona münasibətdə ədalətli, balanslı və obyektiv mövqə tutmağa ciddi mane olurdu. İndi bu aspektdə hər hansı real dəyişiklik hiss edilir mi?

Bu suala Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Ş.Mişelin Cənubi Qafqaz ölkələrinə səfəri fonunda cavab tapmaq olar. Lakin əvvəlcə Aİ rəsmisinin səfəri öncəsi regionun geosiyasi mənzərəsinin bir sıra özəllikləri üzərində dayanmaq. Əslində, burada regional miqyasla yanaşı, global səviyyəli geosiyasi proseslər də nəzərə alınmalıdır.

Şübhəsiz ki, hər şeydən əvvəl, İkinci Qarabağ müharibəsi diqqətə alınmalıdır. Azərbaycan 44 günlük Vətən müharibəsinin gedişində ərazi bütövlüyünü təmin etmək məqsədi daşıyan hərbi əməliyyatlarla Cənubi Qafqazın geosiyasi mənzərəsinin dinamikasını və təkamül tendensiyasını yenilədi. Əldə edilən qələbə regionda sabitlik, əməkdaşlıq və davamlı təhlükəsizliyi təmin edə biləcək gücün (Azərbaycan-Rusiya-Türkiyə “strateji üçbucağı”nın) formalaşdığını göstərdi. 10 noyabr tarixli üçtərəfli razılaşma bunun real təsdiqi oldu.

Aydın idi ki, artıq regionda proseslər 44 günlük müharibəyə qədərki dövr ərzində mövcud olan məntiq çərçivəsində getməyəcək. Aİ uzun illər idi ki, region ölkələri istiqamətində məhz həmin məntiq üzərində siyasətini qururdu. Brüssel bunu həm ikitərəfli əlaqələr çərçivəsində, həm də “Şərq Tərəfdaşlığı” daxilində edirdi.

Deməli, 44 günlük müharibə hər bir geosiyasi güc kimi, Avropa İttifaqı qarşısında da yeni reallığa hesablanmış siyasət yeritmək zərurətini qoydu. Ş.Mişelin regiona səfərinə, hər şeydən öncə, məhz bu fakt prizmasında qiymət vermək gərəkdir. Lakin həmin kontekstdə başqa bir əhəmiyyətli məqamı da vurğulamaq lazımdır. Biz, XXI əsrin gəlişi ilə Cənubi Qafqaz ölkələrinin hər birinin ayrılıqda Brüsselə münasibətləri qurma məntiqini nəzərdə tuturuq. Burada əvvəlcə iki xətt özünü göstərirdi. Bunlardan birincisi Ermənistan və Gürcüstanın yeritdikləri və Aİ ilə assosiativ üzlüyü hədəfləyən xətt idi. Sonradan Ermənistan qəfil öz mövqeyini dəyişdi və Rusiyanın təklif etdiyi geosiyasi əməkdaşlıq modelini seçdi. Bununla Cənubi Qafqazda həm geosiyasi qeyri-müəyyənlik artdı, həm də Tbilisi təkləndi. Buna rəğmən, Gürcüstan “assosiativlik strategiyası”ndan kənara çıxmadı.

Avropa İttifaqının “Şərq Tərəfdaşlığı”na yeni yanaşması: İlham Əliyev diplomatiyasının strateji uğuru

İkinci xətti Azərbaycan həyata keçirirdi. Rəsmi Bakı Aİ ilə assosiativ üzlük çərçivəsində deyil, bərabər hüquqlu, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq məntiqi üzrə əlaqələr qurmağa üstünlük verdi. Azərbaycan Prezidenti Avropa İttifaqı ilə bir təşkilat kimi əlaqələri rəsmən müstəvidə inkişaf etdirdi. Bununla yanaşı, təşkilatın ayrı-ayrı üzvləri ilə strateji xarakterli əlaqələr quruldu. Avropa İttifaqının 9 üzv dövləti ilə strateji tərəfdaşlıq haqqında sənədlərin imzalanması bunun təsdiqidir. Bu məqamı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə yanaşı, Avropa İttifaqının yüksək səviyyəli rəsmiləri də çox müsbət qiymətləndirirlər. Və Azərbaycan rəhbəri bu siyasəti davamlı olaraq, qətiyyətlə və beynəlxalq hüquq normalarına tam uyğun reallaşdırmaqdadır.

Nəticədə, artıq 2013-cü ildə Brüssel seçim qarşısında qaldı. Əvvəla, anladı ki, Cənubi Qafqazın hər bir ölkəsi ilə “assosiativlik dili”ndə danışıq bilməyəcək. İkincisi, region ölkələrini “eyni qəlib”də görməyin perspektivsizliyini dərk etdi. Həmin məqam təşkilatın 2015-ci ildə qonşuluq siyasətində etdiyi düzəlişlərdə öz əksini tapdı.

Bununla 2020-ci ilə Avropa İttifaqı Cənubi Qafqaz siyasətində qeyri-müəyyənlikləri aradan qaldırmaq üçün qəbul etdiyi bir sıra yeni konkret punktlarla qədəm qoydu. Üstəlik, Azərbaycanla bağlı siyasi, iqtisadi, enerji və nəqliyyat sferalarında tamamilə yeni situasiya yaranmışdı. Faktlar bunu sübut edir. Belə ki, 2020-ci ilə kimi tərəflər arasında imzalanmış Tərəfdaşlıq və Əməkdaşlıq, Viza Sadələşdirilməsi və Readmissiya sazişləri, Cənub Qaz Dəhlizi üzrə Birgə Bəyannamə, Avropa Qonşuluq Siyasəti çərçivəsində Fəaliyyət Planı, Enerji sahəsində strateji tərəfdaşlıq üzrə Anlaşma Memorandumu və digər vacib sənədlər mövcuddur. Bunlar əhatəli əməkdaşlığın əsaslarını müəyyənləşdirən konkret faktlardır. Bu sırada mütləq qeyd etməliyə ki, Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında 2018-ci il iyulun 11-də “Tərəfdaşlıq prioritetləri” sənədinin paraflanması xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Bu, faktiki olaraq, bərabər səviyyəli əməkdaşlığa əsaslanan əlaqələrin inkişafının hüquqi təsbitidir. Bizim üçün ayrıca əhəmiyyət daşıyır ki, həmin sənəddə tərəflərin ölkələrin ərazi bütövlüyü, müstəqilliyi və suverenliyinin təmininə və dövlətlərin beynəlxalq sərhədlərinin toxunulmazlığının dəstəklənməsinə sadıqlıyı yer alıb.

Bunlardan başqa, Avropa İttifaqı Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşdır. Hazırda Azərbaycan ticarətinin demək olar ki, 40 faizi Avropa İttifaqı ilə aparılır. 2020-ci ildə Avropa İttifaqı ilə ticarət dövriyyəsi 9,5 milyard ABŞ dolları olub. Azərbaycanın Avropa İttifaqına üzv dövlətlərlə ixracının həcmi 6,8 milyard dollar təşkil edir. Təşkilata üzv olan dövlətlərin 1700-dən çox şirkəti Azərbaycanda iş qurub.

Tərəflər arasında strateji əhəmiyyətli ener-

ji və nəqliyyat əlaqələri yüksək səviyyədədir. Aİ rəsmiləri açıq etiraf edirlər ki, Avropanın enerji təhlükəsizliyində Azərbaycanın rolu danılmazdır. Azərbaycan Avropa İttifaqı ilə birlikdə Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurasına sədrlik edir. Bu perspektivli və səmərəli layihəyə ümumilikdə 33 milyard ABŞ dollarından çox sərmayə yatırılıb.

Bunlar tərəflərin 2020-ci ilin payızına perspektivli əməkdaşlığı davam etdirmək üçün kifayət qədər real əlaqələr bazasına malik olduğunu nümayiş etdirir. Məhz bu tezisdən çıxış edərək deyə bilərik ki, Brüssel daha böyük sürprizlər məhz 2020-ci ildə gözləyir. Həmin ildə Azərbaycan ortaya yeni geosiyasi reallıqları qoydu və bu fakla hər kəsin barışması tələbi qətiyyətlə irəli sürüldü. Şübhəsiz, həmin reallıq təcürbəli siyasətçi Ş.Mişelin nə dərəcədə mürəkkəb və yeni situasiyada Brüsselə qane edə bilən addım atmalı olduğu zərurətini də meydana gətirirdi.

Üstəlik, Avropa İttifaqı iki yeni məqamı nəzərə almalı idi. Birincisi, Ermənistan-Azərbaycan münasibətini Azərbaycan rəhbərliyi hərbi-siyasi yolla təkbaşına tarixi ədalətli bərpa etməklə həll etməmişdi. İkincisi, regionda güclü Rusiya-Türkiyə-Azərbaycan əməkdaşlıq modeli meydana gəlmişdi. Hər iki məqam Aİ-dən iddialı geosiyasi mərkəz kimi region istiqamətindəki kursuna yenidən baxmağı, daha realist olmağı tələb edirdi. Eyni zamanda, Avropa İttifaqı Rusiya-Türkiyə-Azərbaycan əməkdaşlıq modeli ilə yanaşı, ABŞ-ı da yeni reallığa uyğun şəkildə diqqətə almalı idi. Proseslər göstərir ki, Brüssel məhz bu iki şərti ciddi surətdə nəzərə alaraq Cənubi Qafqazda fəallaşmağa çalışır.

Vurğulanan aspektdə görünən odur ki, Brüssel Vaşinqtonun geosiyasi, diplomatik və siyasi dəstəyindən istifadə edərək regionda daha da fəallaşmağa can atmaqla bərabər, Rusiyanın təsirinin azalmasına da çalışır. Bunun nə dərəcədə perspektivli olduğu üzərində dayanırıq. Onu vurğulamaq istərdik ki, Ş.Mişelin regiona səfəri yuxarıda qeyd edilən məqamları təsdiq edən konkret faktlarla zəngindir. Onların üzərində bir qədər geniş dayanmaq.

“Mişel modeli”: Avropa İttifaqı mövqeyinə düzəlişlər edir

Ekspertlər Ş.Mişelin Cənubi Qafqaza səfəri iki aspektdə analiz edirlər. Onlardan birincisi təşkilatın bu regiona yanaşma səviyyəsini ifadə edir. İkinci aspekt isə postmünasibət mərhələsində Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz siyasətində başlıca prinsiplərinin təsbiti ilə əlaqəlidir. Həmin aspektdə bir sıra ekspertlər Aİ-nin təkliflərini qarşılıqlı əlaqələrin “Mişel modeli” kimi ifadə edirlər. Təbii ki, bu, şərti ifa-

dədir. Lakin burada bir incə məqam vardır.

Məsələ ondan ibarətdir ki, Ş.Mişelin təmsilində Aİ-nin etdiyi təkliflər məzmun və mahiyyət etibarını ilə Azərbaycan Prezidentinin bir neçə ildir ki, Aİ-Azərbaycan münasibətlərinin inkişafı ilə əlaqədar irəli sürdüyü tezislərə Brüsselə bir qədər də yaxınlaşdığını göstərir. Bu məqam iyulun 18-də Bakıda keçirilən birgə mətbuat konfransında Prezident İlham Əliyevin ifadə etdiyi tezislərdə və onlara Ş.Mişelin münasibətində özünü göstərdi. Konkret olaraq, İlham Əliyev Ş.Mişellə birgə keçirdiyi mətbuat konfransında təşkilatla Azərbaycan əməkdaşlığının ana istiqamətlərini bir daha açıqladı.

Ümumi səviyyədə Aİ-Azərbaycan münasibətləri geniş və əhatəlidir. Azərbaycan Prezidenti bu münasibətləri geosiyasi aspektdə “yaxın tərəfdaş” münasibətləri kimi qiymətləndirir. Əlaqələr “müxtəlif sahələri” əhatə edir. Tərəflər arasında “güclü siyasi təmaslar” mövcuddur. Bütün bunlar “əlaqələrin şaxələndirilməsi üçün yaxşı təməl yaradır”.

Bu proseslərin başlıca istiqamətlərini isə dövlət başçısı aşağıdakı kimi təsnifatlaşdırır. Birincisi, “Avropa İttifaqı Azərbaycanın əsas ticarət tərəfdaşdır”. İkincisi, Aİ və Azərbaycan enerji təhlükəsizliyi məsələsi ilə bağlıdır. Üçüncüsü, Azərbaycan-Aİ münasibətində nəhəng enerji layihələri xüsusi yer tutur. Dördüncüsü, Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyünü bərpa etməyə yönəlməmiş 44 günlük Vətən müharibəsində əldə etdiyi qələbənin yaratdığı yeni reallıqlar tərəflər arasında münasibətlərdə ciddi surətdə nəzərə alınmalıdır və daim gündəlikdə olmalıdır.

Azərbaycanın dövlət başçısı vurğulanan aspektdə onu da ifadə edib ki, ölkəmiz Aİ ilə münasibətlərdə etibarlı tərəfdaş olduğunu həyata keçirdiyi konkret layihələrlə sübut edib. Belə ki, ötən ilin son günlərində istismara verilən Cənub Qaz Dəhlizinin sonuncu seqmenti - Trans-Adriatik kəməri vasitəsilə Avropa İttifaqına üzv dövlətlərə artıq 3 milyard kubmetrdən çox təbii qaz ixrac olunub. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Azərbaycanın Şərq-Qərb nəqliyyat dəhlizində tutduğu yerin müstəsnalığına dəlilətdir. Ələt Beynəlxalq Ticarət Limanının açılışı ölkəmizin logistik və nəqliyyat imkanlarını genişləndirib. Azərbaycan Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinə irimiqyaslı investisiyalar yatırılıb.

Nəhayət, bütün bunları ümumiləşdirərək İlham Əliyev qarşılıqlı əlaqələrin inkişafı ilə bağlı olduqca dəqiq, dolğun və lakonik fikir irəli sürüb. Azərbaycan Prezidenti deyib: “Cənub Prezidentin Cənubi Qafqazın 3 ölkəsinə səfəri Avropanın iştirakını, Avropa gündəliyini nümayiş etdirir və bu, bizim gündəliyimizə tam uyğundur. Bu məsələdə də bizim fikirlərimiz üst-üstə düşür və əlbəttə ki, bağlılıq və işğaldan azad edilmiş ərazilərin yenidən qurulması məsələləri baxımından münasibətdən sonrakı inkişaf hər zaman aramızdakı gündəlikdə olacaqdır”.

Bu fikirlərdə rəsmi Bakının Brüsselə münasibətləri inkişaf etdirmək niyyətinin başlıca məqamları aydın ifadə olunub. İndi məsələyə Ş.Mişelin söylədiklərinin prizmasından baxaq. Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Azərbaycanın dövlət başçısını dinlədikdən sonra təmsil etdiyi təşkilatın mövqeyini belə ifadə edib: “...biz arzu edirik ki, əlaqələrimizə əlavə, növbəti təkan verək. Hətta, Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında tərəfdaşlığa strateji xarakter vermək istəyirik”. Burada avropalı diplomatın “yeni təkan” dedikdə, nələri nəzərdə tutduğunu vurğulamaq lazımdır.

Hər şeydən öncə, bu tezis onu göstərir ki, Brüssel Azərbaycan rəhbərliyinin əlaqələri “yaxın tərəfdaşlıq” kimi qiymətləndirməsi ilə razıdır. Bununla yanaşı, rəsmi Bakı kimi, Brüssel də meydana gələn yeni reallıqların məntiqinə uyğun olaraq münasibətləri yeni səviyyəyə

Avropa İttifaqının “Şərq Tərəfdaşlığı”na yeni yanaşması: İlham Əliyev diplomatiyasının strateji uğuru

qaldırmaqda maraqlıdır. Bunun üçün Brüssel iki istiqaməti vacib hesab edir. Onları Ş.Mişel belə ifadə edib:

Birincisi, “Biz anlayırıq ki, Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında tərəfdaşlıq, əsasən, maliyyə dəstəyinə əsaslanan işbirliyi deyil. Əksinə, bu, birgə iş aparmaq istəyinə, innovasiyalara, texnoloji mübadilələrə və iqtisadi əməkdaşlığa əsaslanan tərəfdaşlıqdır. Məhz bu ruhda iqtisadi inkişaf baxımından Avropa İttifaqının hesab etdiyi iki prioritet - iqlim dəyişməsi və rəqəmsal inqilab birgə başladığımız layihələrin əsasında olmalıdır”.

İkincisi, “digər mövzu dekabr ayında keçiriləcək Avropa İttifaqının “Şərq Tərəfdaşlığı”na həsr olunacaq Zirvə görüşünə hazırlıqla bağlıdır. Bizim üçün gözləntiləri müəyyən etmək məqsədilə fikir mübadiləsini aparmaq vacibdir. Hər iki tərəfdən həmin Zirvə görüşünə hazırlıq gedir”.

Şərti olaraq “Mişel modeli” dediyimiz konseptual müddədə onun (Ş.Mişelin) yanaşmasının iki istiqaməti ifadə olunub. Onlardan birincisi Aİ-nin Azərbaycanı bərabərhüquqlu tərəfdaş kimi nəzərdən keçirməsindən ibarətdir. Bu çərçivədə Brüssel Azərbaycanı müstəqil inkişaf edən, yeni texnologiyalara həssas yanaşan və müasir tələblər çərçivəsində bu istiqamətdə əməkdaşlıq edən dövlət olaraq qəbul edir. Həmin səbəbdən də Ş.Mişel qarşılıqlı əlaqələrdə konkret olaraq “innovasiyalara, texnoloji mübadilələrə və iqtisadi əməkdaşlığa əsaslanan tərəfdaşlığı” vurğulayır. Bu cür əməkdaşlıqda isə münasibətlərin təməl daşını “iqlim dəyişmələri və rəqəmsal inqilab” təşkil etməlidir.

Sonuncu fikir Aİ-nin Azərbaycana münasibətinin strateji aspektinin vacib bir cəhətini ifadə edir. Daha doğrusu, Brüssel iqlim dəyişməsi kimi qlobal xarakterli müəkkəb bir problemin həllində Azərbaycanla birgə fəaliyyətdə maraqlıdır. Bu, təşkilatın Azərbaycanın bu istiqamətdə nəzəri və praktiki potensialına inamını ifadə edir. Ayrıılıqda rəqəmsal inqilabdan bəhs etmək isə, Avropanın Azərbaycanı dünyanın qabaqcıl elm, texnologiya və innovasiya məkanlarından biri kimi gördüyünə işarədir. Məsələnin bu cəhəti üzərində bir qədər geniş dayanmaq.

Bir neçə il bundan öncə (2016-cı ildə) dünyada tanınmış alimlərdən olan Klaus Şvabın dördüncü sənaye inqilabı ilə bağlı fundamental əsəri işıq üzünə gördü. Bu əsər 2020-ci ildə Azərbaycan dilinə tərcümə edilib. “Dördüncü Sənaye İnqilabı” adlı məşhur əsərə mütəxəssislərin böyük marağının əsas səbəbi isveçrəli alimin müasir dünyanın inkişafında yeni mərhələnin başladığını əsaslandırması və onu “dördüncü sənaye inqilabı” kimi ifadə etməsidir. Həmin hadisənin başqa ifadəsi “rəqəmsal inqilab”dır. K.Şvab hesab edir ki, rəqəmsal inqilabı dərk edib, ona uyğun davranmayan dövlətlərin perspektivi yoxdur. Azərbaycan Prezidenti isə bir neçə il bundan əvvəl Azərbaycanın inkişafını rəqəmsal inqilabla birbaşa əlaqələndirib. Və Azərbaycanda artıq məhz bu faktor nəzərə alınaraq inkişaf proqramları hazırlanıb. Deməli, Avropa İttifaqı da həmin məqamı görür, qəbul edir və bu əsasda Azərbaycanla münasibətlərin perspektivini rəqəmsal inqilab sahəsində six əməkdaşlıqda görür.

“Şərq Tərəfdaşlığı” Proqramının üç “seqmenti”: müstəqil tərəfdaş, “inteqrasiya trio”su və qeyri-müəyyənlik sahəsi

Təbii ki, bu cəhət tərəflər arasında münasibətlərin strateji aspektinin ana xəttini təşkil edir. Bundan başqa, Ş.Mişelin həmin bağlılıqda “Şərq Tərəfdaşlığı” Proqramından bəhs et-

məsi geosiyasi kontekstdə diqqəti cəlb edən özəllikdir. Ş.Mişel məsələnin bu aspektini aşağıdakı kimi izah edib: “Siz haqlı qeyd etdiniz ki, çox sayda “Şərq Tərəfdaşlığı” ölkələrinə səfərim bir işarədir. Bu, Avropa İttifaqının bu regionda apardığı işinin işarəsidir, mesajıdır. Bu, tərəfdaşlarla dialoq nəticəsində Avropa İttifaqının imkanlarını, resurslarını səfərbər edərək və “Şərq Tərəfdaşlığı”na aid tərəfdaşların fərqli gözləntilərini bilərək, bizim regiondakı təhlükəsizliyə, sabitliyə, çiçəklənməyə sadıqlığımızdan irəli gəlir”.

Brüsselin “Şərq Tərəfdaşlığı” Proqramı çərçivəsində atdığı bu addım geosiyasi kontekstdə bir sıra prinsiplə məqamları gündəmə gətirir. Onların bir qrupu təşkilatın həmin Proqram daxil olan ölkələr istiqamətində yeritdiyi siyasətin məzmununa aiddir. Digər qrupu isə “Şərq Tərəfdaşlığı” Proqramının öz daxilində lokallaşmanın meydana çıxdığını göstərir. Birinci qrup məqamları onu göstərir ki, Aİ postsovet məkanında, o cümlədən Cənubi Qafqazda formalaşan yeni geosiyasi realitələri nəzərə alaraq “Şərq Tərəfdaşlığı” ölkələrinə yönəlik siyasətdə düzəlişlər edir. İkinci qrup geosiyasi məqamları isə ondan xəbər verir ki, bu Proqram daxil olanların üçü (Ukrayna, Moldova və Gürcüstan) özlərini digər üzvlərdən “fərqləndirməyə” başlayıblar. Onlar hesab edirlər ki, Aİ-yə inteqrasiya üçün onların daha çox əsasları var. Onun konkret ifadəsi bu il mayın 17-də Kiyevdə Gürcüstan, Moldova və Ukrayna xarici işlər nazirlərinin görüşərək “assosiasiya edilmiş üçlük” adlı qrup yaratmaları oldu.

Bu hadisəyə həsr edilmiş mətbuat konfransında Ukraynanın xarici işlər naziri Dmitri Kuleba bəyan etmişdi ki, bu format bütövlükdə Avropa inteqrasiyası istiqamətində gücləndirilmiş əməkdaşlığı ifadə edir. Bu, üç dövlətin Avropa inteqrasiyasını qarant altına almalarını göstərir. Nəhayət, həmin dövlətlərin Aİ-yə üzv olmaq iddiasını ortaya qoyur. İyunun 24-də isə “üçlüy”ün Brüsselə səfəri zamanı rəqəmsal keçiddə əməkdaşlıqla bağlı razılıq əldə edilib. Bu proseslərin əsl geosiyasi mahiyyətini D.Kuleba belə izah edib: başlıca məqsədləri “rus dünyası”ndan təcrid olaraq, Avropaya inteqrasiya etməkdir.

Beləliklə, “Şərq Tərəfdaşlığı”na üzv dövlətlərin Aİ siyasətində konkret fərqlərin meydana gəldiyi nəticəsini ala bilərik. İndi Ukrayna, Gürcüstan və Moldova “daha güclü inteqrasiya” müstəvisinə keçdiklərini düşünür və bu aspektdə digər üzvlərdən “fərqləndiklərini” hesab edirlər. Belarus, ümumiyyətlə, bu Proqramdan çıxıb. Ermənistan hələ də ikili oyun aparır - nə Rusiyanın irəli sürdüyü Avrasiya inteqrasiya modelindən imtina edir, nə də Aİ-dən imtina etdiyini konkret söyləyir. Bununla Ermənistan Cənubi Qafqaz regionunda qeyri-müəyyən geosiyasi mənzərənin qalmasına çalışır.

Bunlardan fərqli olaraq, Azərbaycan müstəqil dövlət olaraq Aİ ilə six əməkdaşlıq xəttini davam etdirir və hətta “assosiasiya edilmiş üçlüy”ün də iştirak etdiyi rəqəmsal keçiddə aktiv iştirakçısıdır. Yəni Brüssel Azərbaycanla bərabərhüquqlu tərəfdaş kimi müasir inkişaf istiqamətləri üzrə əməkdaşlıqda maraqlıdır.

Vurğulanan yeni məqamları nəzərə alsaq, “Şərq Tərəfdaşlığı” Proqramının üç seqmentə bölündüyünü görürük. Birinci seqment üç üzvün “daha sürətli inteqrasiya” yolunu seçməsi ilə əlaqəlidir. İkinci seqmenti bir üzvün - Ermənistanın Proqramın taleyinə qeyri-müəyyənlik gətirməkdə davam etməsi ilə bağlıdır. Üçüncü seqment isə Azərbaycanın timsalında qarşılıqlı faydalı və bərabərhüquqlu tərəfdaşlığa əsaslanan perspektivli əməkdaşlıq sahəsindən ibarətdir. Biz Belarusu nəzərə alırıq, çünki onu artıq “oyun xaricində olan faktor” kimi qəbul etmək olar.

Bunların fonunda Ş.Mişelin Cənubi Qafqaz turnesi zamanı Azərbaycanda səsləndirdiyi fikirlər maraqlıdır. Yuxarıda vur-

ğuladığımız kimi, avropalı siyasətçi, faktiki olaraq, Azərbaycan Prezidentinin mövqeyinə yaxın olan tezislər söyləyib. Bu o deməkdir ki, Azərbaycanla Aİ arasında ziddiyyətlərdən deyil, qarşılıqlı fayda verən əməkdaşlığın yeni səviyyəyə yüksəlməsindən danışmaq daha doğru olardı. İqlim dəyişməsi və rəqəmsal inqilab sahələri ilə yanaşı, Ş.Mişel Azərbaycan və Ermənistanla bağlı vəziyyəti və regional əməkdaşlığın vacibliyini də vurğulayıb.

Azərbaycan və Ermənistanla bağlı vəziyyət kontekstində Ş.Mişel deyib: “Üçüncü məsələ, Siz onu qeyd etdiniz, Azərbaycan və Ermənistanla bağlı vəziyyətdir. Sizə, əslində, təşəkkürümü bildirmək istəyirəm ki, hətta, bu səfərdən öncə, bir neçə həftə əvvəl, bizim regional vəziyyətin təhlili ilə bağlı fikir mübadiləsi aparmaq üçün dəfələrlə telefon söhbətimiz oldu. Mən götürülmüş öhdəliklərə görə Sizə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Onlar atılan ilk addımlar oldu”.

Regional vəziyyətlə əlaqədar Azərbaycan Prezidentinin tutduğu mövqeni Aİ qəbul edir. Bu, mühüm məqamdır. Əgər Brüssel bu mövqeyində qətiyyətlə olsa, Azərbaycanın təşəbbüsü ilə irəli sürülən təhlükəsizlik modeli uğurlu olar. Ermənistanın konstruktiv mövqeyə gəlməsinə Brüssel yardım göstərə bilər. Bunun üçün Avropa İttifaqının Ermənistanla təsir rıçaqları var. Onların əhəmiyyətli hissəsini Ş.Mişel İrəvanda erməni hakimiyyətinə ifadə edib. Aİ Ermənistanla 2,6 milyard avro həcmində yardım göstərməyi öhdəsinə götürüb. Bu o deməkdir ki, Ermənistan kimi kiçik bir ölkə Avropa İttifaqının böyük ölçüdə mərhəmətinə sığınmaq istəyir. Hətta Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov bu gedişata həssas yanaşmışdır. O deyib ki, Avropa Ermənistan və Gürcüstana böyük məbləğdə yardım etməklə, onları öz tərəfinə çəkir və təsiri altına alır. Bu fikirlərin kontekstində regional təhlükəsizliyin təminində Brüsselin İrəvana təzyiq etməsi ehtimalını istisna etmək olmaz.

Nəhayət, sonuncu məsələ regional əməkdaşlıqla əlaqəlidir. Ş.Mişel region ölkələrinin iqtisadi əməkdaşlığına, kommunikasiyaların açılmasına və bölgə dövlətlərinin Avropa İttifaqı ilə “Şərq Tərəfdaşlığı” çərçivəsində əməkdaşlığına böyük əhəmiyyət verdiyini bildirib. O, Azərbaycanla Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiya məsələlərində ekspertlər səviyyəsində yardım göstərilməsinə razı olduğunu da vurğulayıb. Ş.Mişel nitqində Dağlıq Qarabağ, status və s. bu kimi ifadələri işlətməyib, hətta Ermənistanla Azərbaycan arasında hazırda olan bəzi məsələləri “mübahisə” adlandıraraq. Bununla bərabər, artıq qeyd etdiyimiz kimi, Avropa İttifaqının Prezidenti Azərbaycan dövlətinin başçısına regional vəziyyətlə bağlı məsələlərdə tutduğu konstruktiv mövqeyə görə təşəkkürünü bildirib. Ş.Mişel bu aspektdə ifadə edib: “...Enerji sektorunun bütün regionda və hətta onun sərhədlərindən kənardə əhəmiyyətini qeyd etdiniz. İnfrastrukturun əhəmiyyəti var. Bu, xüsusən də daşımalara, onların müxtəlif marşrutlarına aiddir. Bu mövzunu da müzakirə etdik. Bu halda, həmçinin Avropa İttifaqı regional əməkdaşlıq söylərində iştirak etmək, həvəsləndirmək arzusundadır”.

Bu fikirlərdən görünür ki, Avropa İttifaqı 44 günlük müharibədən sonra yaranmış yeni realığı başa düşür və regionla bağlı siyasətində bu realığı nəzərə alır. Cənubi Qafqazda başlıca olaraq müstəqil tərəfdaş kimi Azərbaycanla əməkdaşlığa can atır. Ermənistanla isə yardımlar etməyə üstünlük verir. Gürcüstanla “daha güclü inteqrasiya” modeli axtarışı çərçivəsində əlaqələri inkişaf etdirməyə cəhd göstərir.

Aİ-nin “Şərq Tərəfdaşlığı” çərçivəsində həyata keçirməyi hədəflədiyi yeni siyasi kursun əsas cəhətlərini ümumiləşdirmək olar. Hər şeydən öncə, aydın olur ki, Ş.Mişelin səfərinin trayektoriyası yuxarıda vurğuladığımız hər bir “seqmenti” ardıcıl qaydada ziyarətə üst-üstə

düşür: Ermənistanla milyardlar vəd edildikdən sonra Azərbaycanda bərabərhüquqlu tərəfdaşlıq haqqında və bundan sonra da “assosiasiya edilmiş üçlük”lə aparılan danışıqlar. İyul ayında Batumida keçirilən beynəlxalq konfransın “Avropa İttifaqının cəlbətmə gücü və regionun transformasiyası” adı altında keçməsi təsadüfi deyil. Təşkilatçılar bununla dünyaya iki məqamı bəyan edirdilər. Birincisi, Aİ-nin yeni iradə ilə cəlbətmə dərəcəsini artırmaq niyyəti ifadə olunur. İkincisi, bunun əsas nəticələrindən biri regionun transformasiyası, yeni yeni geosiyasi dinamika keçməsidir.

Bu faktın fonunda Batumi beynəlxalq konfransında Ukrayna, Gürcüstan və Moldova prezidentlərinin iştirakı və onların ortaq bəyannamə imzalaması “Şərq Tərəfdaşlığı” Proqramı çərçivəsində də maraqlıdır. “Üçlük”, faktiki olaraq, bu Proqram fərqli yanaşma zərurətini ortaya qoyur. Konkret olaraq, bir sıra ekspertlər artıq “Şərq Tərəfdaşlığı”na alternativin yaradıldığını, digərləri hətta onun parçalandığını, üçüncülər isə sadəcə yeni formata keçdiyini iddia edirlər.

Hər bir halda, Aİ “trio”nu alqışlayır və münasibətlərin dərinləşməsi istiqamətində birgə fəaliyyət göstərməkdə maraqlı olduğunu deyir. Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti məsələləri üzrə ali nümayəndəsi Jozep Borrel bu hadisəni təşkilatla tərəfdaş ölkələr arasında əlaqələrin inkişafı çərçivəsində deyil, həm də tərəfdaş ölkələrin öz aralarında münasibətlərin inkişafı baxımından qiymətləndirir.

Bu cür yanaşmanın geosiyasi mənasının olduğunu düşünürük. Belə ki, Brüssel “Şərq Tərəfdaşlığı”na daxil olan üç ölkənin seçimini daha çox geosiyasi aspektdə qiymətləndirir. Yeni postsovet məkanının üç dövləti koordinasiya hərəkatı edirlər və bu zaman üzvlərini Avropaya tuturlarsa, arxalarını Rusiyaya çevirirlər. Bu isə təbii ki, Brüsselə “onlar özləri istəyirlər” tezisini irəli sürməyə imkan verir.

Lakin burada siyasi və geosiyasi olaraq bir incə məqam mövcuddur. Əgər yuxarıda aparılan təhlilə ümumi mövqedən baxsaq, “Şərq Tərəfdaşlığı”nın şərti olaraq “üç seqmenti” adlandırdığımız prosesdə üzv dövlətlərin yeritdikləri xətdə nə dərəcədə ardıcıl olduqlarını görürük.

Ermənistan bütövlükdə qeyri-müəyyənlik yaratmaq, ikili oynamaq müstəvisində dəyişməz olaraq qalır. Rəsmi İrəvan bu aspektdə zərrə qədər də dəyişməyib.

Ukrayna, Gürcüstan və Moldova isə münasibətlərdəki transformasiyaları meydana gələn situasiyalara uyğunlaşdırmağa çalışırlar. Onların hər üçünün bu istiqamətdə uğurları çox azdır. Ən azından bu üç dövlətin Rusiya ilə problemləri azalmayıb. Və hətta yumşalmayıb. Moskva Ukrayna, Gürcüstan və Moldovada münasibətlərdəki bölgələrdə əsgəri gücünü saxlamaqdadır. “Trio”ya bu prizmadan baxdıqda, onların hansı potensial və güclə Aİ-yə inteqrasiya edəcəkləri elə də aydın görünmür. Həmin səbəbdən, onların bəyanatları deklarativ xarakter daşıyır və realıqda hansı nəticələr verəcəyi məlum deyil.

Azərbaycana gəldikdə isə, ölkəmiz “Şərq Tərəfdaşlığı”nın yeganə üzvüdür ki, uzun illərdə ardıcıl mövqə nümayiş etdirir. Bu mövqenin bazasını müstəqil dövlət statusunda bərabərhüquqlu tərəfdaş olaraq qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq xətti təşkil edir. Azərbaycan həm də bu prosesə strateji xarakter verir. Təcrübə göstərir ki, Azərbaycan rəhbərliyinin tutduğu mövqə perspektivli, realıqda uyğun və səmərəlidir.

Beləliklə, Şarl Mişelin regiona səfəri göstərdi ki, Brüssel “Şərq Tərəfdaşlığı”na daxil olan ölkələrlə münasibətlərə yeni təkan verməyə can atır. Bu zaman onlara, öncəki mərhələdə olduğu kimi, “eyni qəlib”də baxmır. Qlobal və regional miqyasda meydana gələn yeni geosiyasi realitələr prizmasından qarşılıqlı əlaqələri inkişaf etdirməyə çalışır. Eyni zamanda, Aİ dünyanın digər güc mərkəzlərinin, transmilli korporasiyaların və çoxqütblü beynəlxalq münasibətlər sistemi çərçivəsində təmsil olunan yeni dünya nizamının iqtisadi seqmentlərinin regiondakı maraqlarını da nəzərə alır. Belə bir yanaşmanın Aİ üçün nə dərəcədə faydalı olacağını zaman göstərəcəkdir!

Kamal Adıgözəlov
Newtimes.az

Əsəbi olduqda özümüzü necə sakitləşdirək?

Hər birimizin həyatında hele anlar olur ki, nəyə, kimə əsəbləşir, stress keçiririk. Kiminsə dedi-yi hər hansı bir söz və ya hərəkət bizi qıcıqlandırır bilər. Stress və əsəb zamanı necə edək ki, sağlamlığımızı qoruyaq və psixoloji durumumuzu tənzimləyək? Araşdırmalar göstərir ki, əsəbləşdiyimiz zaman özümüzü sakitləşdirə və stressdən çıxma bilirik.

Əsəbi hal, Stress, qəzəb həyatımızın bir hissəsidir və uyğun şəkildə ifadə edildikdə son dərəcə təbii və sağlam bir duyğudur. Hətta insanı stimullaşdıraraq qoruyucu və aktivləşdirici funksiyaya malikdir. Bir insanın öz sərhədlərini qoruması da lazımdır. Ancaq əsəb özümüzə, ətrafımıza və münasibətlərimizə zərər verəcəyi nöqtədədirsə, onu idarə etmək lazımdır.

Çox vaxt insanlar əsəblə nə qədər problem yaşasalar da, bu duyğunu qəbul etmək və bir mütəxəssisdən kömək istəməkdənsə, onu boğmağa, görməzliklə vurmağa və inkar etməyə meyllidirlər. Ancaq bu yatırmaq, inkar etmək və görməzdən gəlmək, əsəblə sağlam və təsirli bir şəkildə mübarizə aparmağa imkan vermir.

Çünki bir çox araşdırma sayəsində hamımız bilir ki, qəzəbi basdıraraq sağlam bir şəkildə ifadə etmək mümkün olmadıqda, bir çox sağlamlıq probleminə səbəb olur. Bundan əlavə, əsəbi daim bastırmaq və göz ardı etməklə onu idarə etməyə çalışmaq, bədbəxtlik, günahkarlıq və depressiya kimi psixoloji problemlərə səbəb olur. Bu səbəbdən əsəbi olmaq sağlam şəkildə qəbul edilməli və ifadə edilməlidir.

Əsəb əslində incidiyimizə, haqsızlığa uğramağımıza, qarşılanmamağımıza,

mıza, ehtiyaclarımızın və ya isteklərimizin qarşılanmadığına, maneə törətdiyimizə, emosional bir problemə göz yumduğumuza, münasibətlərdə çox şey qurban verdiyimizə, öhdəsindən gələ bilməyəcəyimizdən daha çox məsuliyyət götürükdə, xəyal qırıqlığına uğradıqda, sərhədlərimiz pozuldu və ya təhlükə hiss etdikdə ortaya çıxır. Bu səbəbdən əsəbi sağlam bir şəkildə yaşamaq və ifadə etmək üçün əsəbiləşdiyimiz zaman dayanmaq, qəzəbi qəbul etmək, bunun əsl səbəblərini anlamaq və ifadə üsulunu idarə etmək vacibdir.

Hər şeydən əvvəl, insanın öz fikir və duyğularından xəbərdar olması və onları tanıması lazımdır. İdarə etməkdə çətinlik çəkdiyiniz bir qəzəb daxili qarşıdurmanın xəbərdarlığıdır. Qəzəbləndiyiniz vəziyyətləri təyin edərək, qəzəbinizin altında yatan günahkarlıq və dəyərsizliyə dair şüursuz düşüncələrinizi kəşf etməlisiniz.

Qəzəbləndiyiniz zaman ağılınızdan keçənlərə diqqət yetirin və bu düşüncələri müəyyən edin. Çünki, əsəb halı araşdırıldıqda, əsasən səhv şərh və anlayışların olduğu görülür.

Bipolyar düşüncə: hadisələri və ya insanları hamısı və ya heç bir şey kimi qiymətləndirmə meylinə deyilir.

Mənfi fikir: Şəxs demək olar ki, yalnız mənfi cəhətlərə diqqət yetirir və nadir hallarda pozitivlərə mehəl qoyur.

Ümumi mənfi düşüncə: tək bir hadisəyə əsaslanan mənfilik haqqında vahid bir təsəvvürün yanamasıdır.

Zehni Oxumaq: Düşüncələrinin kifayət qədər sübutu olmadan insanların nə düşüncələrini bildiklərini fərz etmə halıdır.

Fərdiləşdirmə: Hadisələrin özü ilə əlaqəsi olmasa da və ya bir qədər

əlaqəli olsa da, yalnız özünə aid edilməsi düşüncəsidir.

Hadisəni böyütmə: Başqalarının və ya özünün səhvlərinin qabartmaq halıdır.

Etiketləmə: Özünün və ya digər şəxsin davranışına əsaslanan münasibət haqqında ümumi bir nəticədir.

Bu cür düşüncə tərzlərinin olub olmadığını diqqət yetirərək, səhv şərhlər edib etməməyinizə diqqət yetirməli və alternativ bir müsbət düşüncə tərzini yaratmalısınız.

Sakit bir şəkildə ünsiyyət tərzini inkişaf etdirilməlidir. Bu səbəbdən dərhal nəticələrə diqqət yetirmək və hərəkət etmək əvəzinə, sakit olmağa çalışın, reaksiyalarınızı idarə etməyə çalışın və ağılınıza gələn ilk şeylə hərəkətə keçməyin. Qarşı tərəfi sona qədər dinləyin və həqiqətdən nə demək istədiyinizi müəyyən edəsiniz.

Çox sadə davranış müdaxilələri ilə sakitləşməyə çalışın. Məsələn, sizi əsəbləşdirən mühitdən və ya vəziyyətdən

dən uzaqlaşaraq sakitləşmək üçün özünü vaxt verin.

Asan olmasa da qarşınızda ki insanla empatiya qurmağa çalışmaq, onu anlamağa çalışmaq və davranışının səbəbini tapmaq əsəbi halınızın dəyişməyə kömək edəcək.

Psixoloq Ayten Ələkbərova əsəbi halda insanların özünü necə kontrol altında saxlaması haqqında danışdı.

Onun sözlərinə görə, əsəbi halda olacaq xarakterin aksentuasiyasıdır: "Xarakter əlamətləri müxtəlif və çox cəhədlə olsalarda bəzən görürük ki, onların biri və ya bir necəsi insanın davranış və rəftarlarında daha qabarıq şəkildə özünü göstərə bilər. Yeni burada artıq ilk olaraq potoloji xarakter əlamətlərini ümumiləşdiririk. Onlar fərdi psixi simanı bütünlükdə müəyyən edir. Eyni zamanda bunlar psixopatiya adlanır. Hansı ki bu insanlar özlərini əsəbi halda idarə edə bilmirlər. Psixopatin xarakter tipi istənilən şəraitdə ailədə, məktəbdə hər yerdə və bütünlükdə yaş kateqoriyasında özünü göstərə bilər. Adi və qeyri-adi şəraitdə özünü göstərə bilər. Patologiyanın ikinci patoloji xarakter əlaməti nisbi sabitliyi isə onlarda fərdin həyatı boyu əsaslı dəyişikliklərində baş verəcək xüsusi göstəricidir.

Üçüncü patoloji xarakter əlaməti Fərdin ətraf mühitinə uyğunlaşmasını çətinləşdirir. Deməli əsəbi olan insanın bir tək əsəbi və affekt hallarında assemik hallarına düşdüyü durumlardan aslı deyil. Onun öncəki xarakterində həmin xarakterin aksentuasiyasında patoloji olaraq 3 əsas əlamətdə özünü göstərir. Bu baxımdan insanlarla ünsiyyət zamanı müxtəlif aqresiyalarla qarşılaşa bilərik. Bu zaman onlar özlərinə necə kömək edə bilərlər? Ya heç əlamətlər müşahidə olunmur və ya müşahidə olunursa artıq onlara öncədən psixoloji və nevroloji müalicələr etmək lazımdır. Həmin insanlar özlərini beləliklə cilovlaya bilərlər. Amma bu tammilə nəzərətsiz qalıbdırsa, əsəbi hallarda bir çox hadisələr törətməyə qadir insanlar olurlar. Yaponların bir cümləsi var ki, gördün əsəbləşsən 30-a kimi say. eğer aqressiya bitmiş, dərhal özünü düş qəbul et. Bu ən gözəl üsullardan biridir. Bu halı hiss etmək və qarşısını almağa çalışmaq və sakitləşdirmək düzgün addımdır. Bu baxımdan musiqiyə qulaq asmaq və ya məşğuliyyət etmək ən doğru seçimdir. Fərdin psixi xüsusiyyətlərindən və stausiyalardan aslıdır"

Qönçə Quliyeva

Bildiyimiz kimi, uzun müddətdir ölkəmizdə vaksinasia işləri gedir. Lakin bütün bunlara baxmayaraq vaksin olunmayanlara yanaşı bundan yayınanlar da az deyil. İnsanların əksəriyyəti vaksin olunmaqdan qorxurlar. Məsələ ilə bağlı SIA-nın əməkdaşı şəhər sakinləri arasında sorğu keçirib və onların vaksindən niyə qorxduqlarını və ya niyə peyvənd olunmaq istəmədiklərini öyrənməyə çalışıb.

Şəhər sakini Gülnar Əliyeva: "Vaksin tərkibi bilinmir. Doğrudur, zətan biz qəbul etdiyimiz bir çox dərman və iynənin də tərkibini bilmirik. Ən azından bu aralar ölümlər çox olduğuna görə, insan çəkinir. Bəlkə də həqiqətdən bu insan peyvənd vurulma nəticəsində həyatını itirməyib. Amma biz o dəqiqə düşünürük ki, "bəli, filankəs vaksin olunmuşdu, ondan sonra öldü. Peyvənd görə oldu". Düşünürəm ki, peyvənd olunmamışdan öncə xəstəxanalarda insanı təcridatına müayinə etməli, daha sonra peyvənd vurmalıdırlar. Bu halda insan da əmin olar ki, "mənim peyvənd vurdurmaqla bağlı heç bir problemim yoxdur. Bütün orqanlarımda vəziyyət yaxşıdır. Gedim könül rahatlığı ilə vaksin olunum". Biz onsuz da uşaqlıqda da peyvənd olmuşuq. O vaxtı məktəbdə bizə peyvənd vurulanda heç onun da tərkibini bilmirdik. Çünki, o zaman ölüm bu qədər çox deyildi. İnsanları da qorxudan öldürdü. Sentyabrın 1-dən qadağalar başlayacaq, mən də məcburən peyvənd olunacağam. Əgər qadağalar olmasa idi, açığı vurdurmaq istəməyirdim. Peyvənd olunmaq məcburiyyətdir. Əgər sabah məni peyvənd olunmadığıma görə işdən azad edərlərsə, bu məcburiyyətdir. Düşünürəm ki, peyvənd koronanı yüngül şəkildə keçirmək üçündür. Bu ağır bir xəstəlikdir".

Şəhər sakini Nərin Nağızadə: "Qorxu, inamsızlıq, yan fəsadlar insanların vaksin vurdurmamasının səbəblərindəndir. Hətta misal göstərmək olar ki, 2009-cu ildə İsvəçdə donuz qripi var idi. Peyvəndlənmə olunduqdan sonra bəzi insanlarda ağrı və fəsadlar yarandı. Buna görə də insanlar peyvənd olunmağa tərəddüdlə yanaşırdılar. Mən özüm də hələ vaksin olunmamışam. Peyvənddən qorxsam da vurdurmaq məcburiyyətdəyəm. Çünki məcburam. Əgər vurdurmasam, heç bir işə obyektinə və ən əsası da universitetə gedə bilməyəcəyəm".

Şəhər sakini Pərviz Əlizadə: "Boş-boş yayılan şayələrə görə insanlar peyvənd olunmaqdan çəkinirlər. "Sonsuzluq yaradır", "Öldürür" və s. bu kimi sözlər insanların fikirlərini çəşdirir. Hər iki dozada vaksin olunmuşam. Heç bir əks təsiri də olmayıb. Statistika baxsaq virusdan dünyasını dəyişənlər vaksin olunmayanlardır. Vaksin xəstəliyin ağırlaşmasının qarşısını almaqla yanaşı ən əsası ölümü yaxına buraxmır.

Şəhər sakini Mirkamal Kazımzadə: "Mən hələ peyvənd olunmamışam. Səbəb qorxu deyil. Təzəlikcə burnumdan qanaxma baş verdi. Düşünürəm ki, hal-hazırda vəziyyətim üçün isti havalarda peyvənd olunmaq mənim üçün yaxşı olmaz. Ola bilər ki, mənim üçün əks təsiri olsun. Yoxsa peyvənd olunmağa qarşı deyiləm. Düşünürəm ki, normal həyatımıza qayıtmaq üçün bu vacibdir".

Ayşən Vəli

"Əgər, sabah məni peyvənd olunmadığıma görə işdən azad edərlərsə..."

Şəhər sakini Ziya Hikmətoğlu: "İnsanlar vaksin olunmaqdan həm çəkinirlər, həm də tərəddüdlər yaşayırlar. Mən, vaksin olunmuşam. İnsanlara da vaksin olunmağı tövsiyə edirəm. Vaksinasia olan hər bir insan bilməlidir ki, xəstəlik ona vaksin olmayan insanlara nisbətən bir addım uzaq olacaq. Onu da deyim ki, ölkəmizdə vaksinasia olunma çox sürətli və operativ davam etdirilir".

Şəhər sakini Turqay Musayev: "Vaksinasia virusla mübarizədə sınıq üsuldur. Mən özüm birinci doza vaksin qəbul etmişəm. Heç bir mənfi təsiri hələ ki görməmişəm. Ümid edirəm ki, hamı vaksinasiyadan keçər. Bununla da inşallah əvvəlki normal həyatımıza qayıdacaq".

Şəhər sakini Cavidə Eynullayeva: "Yenilikləri insanlar hər zaman gec qəbul edir. Vaksinasia məsələsi də buraya daxildir. Düşünürəm ki, insanları vaksin olunmaqdan yayındıran səhiyyə sistemində olan güvensizlikdir. Ona görə də, onları vaksin olunmur deyə qınamaq olmaz. İşim görə peyvənd olunmuşam. Özüm və yaxınlarımda başda olmaqla hər kəsə sağlam ömür arzu edirəm".

Şəhər sakini Ülker Xəlilli: "Müasir zamanda, xüsusilə internetlə istənilən məlumatı əldə etdiyimiz dövrdə insanların yeni bir şeyi sorğulaması normaldır. Bəzi mənbələrdə qeyd edilir ki, hər hansı bir dərman istehsal olunduqda bu 5 il sınaq müddətindən sonra satışa (istifadəyə) verilə bilər. Bu isə insanlarda daha çox şübhə doğurur".

Şəhər sakini Fatimə Əzizli: "İnsanlar da narahatlıq yaradan bir-birlərinin arasında yayılan şayələrdir. Yadımdadır, "Vaksin"dən öncə xəbərdarlıq edilir ki, əks təsir göstərə bilər, amma qorxulu heç bir fəsadı yoxdur. Mən hər iki doza vaksin vurdurmuşam. Hətta vurdurub özümü daha gümrəh hiss etirdim. Əvvəldən demişdim ki, vaksin vurduracam. Sağlamlığı hər şeydən üstün tutduğum üçün vurdurdum. Hətta ətrafımdakı şəxslərə də məsləhət görürəm".

Şəhər sakini Cavidə Eynullayeva: "Yenilikləri insanlar hər zaman gec qəbul edir. Vaksinasia məsələsi də buraya daxildir. Düşünürəm ki, insanları vaksin olunmaqdan yayındıran səhiyyə sistemində olan güvensizlikdir. Ona görə də, onları vaksin olunmur deyə qınamaq olmaz. İşim görə peyvənd olunmuşam. Özüm və yaxınlarımda başda olmaqla hər kəsə sağlam ömür arzu edirəm".

Şəhər sakini Cavidə Eynullayeva: "Yenilikləri insanlar hər zaman gec qəbul edir. Vaksinasia məsələsi də buraya daxildir. Düşünürəm ki, insanları vaksin olunmaqdan yayındıran səhiyyə sistemində olan güvensizlikdir. Ona görə də, onları vaksin olunmur deyə qınamaq olmaz. İşim görə peyvənd olunmuşam. Özüm və yaxınlarımda başda olmaqla hər kəsə sağlam ömür arzu edirəm".

Şəhər sakini Cavidə Eynullayeva: "Yenilikləri insanlar hər zaman gec qəbul edir. Vaksinasia məsələsi də buraya daxildir. Düşünürəm ki, insanları vaksin olunmaqdan yayındıran səhiyyə sistemində olan güvensizlikdir. Ona görə də, onları vaksin olunmur deyə qınamaq olmaz. İşim görə peyvənd olunmuşam. Özüm və yaxınlarımda başda olmaqla hər kəsə sağlam ömür arzu edirəm".

Şəhər sakini Cavidə Eynullayeva: "Yenilikləri insanlar hər zaman gec qəbul edir. Vaksinasia məsələsi də buraya daxildir. Düşünürəm ki, insanları vaksin olunmaqdan yayındıran səhiyyə sistemində olan güvensizlikdir. Ona görə də, onları vaksin olunmur deyə qınamaq olmaz. İşim görə peyvənd olunmuşam. Özüm və yaxınlarımda başda olmaqla hər kəsə sağlam ömür arzu edirəm".

Şəhər sakini Cavidə Eynullayeva: "Yenilikləri insanlar hər zaman gec qəbul edir. Vaksinasia məsələsi də buraya daxildir. Düşünürəm ki, insanları vaksin olunmaqdan yayındıran səhiyyə sistemində olan güvensizlikdir. Ona görə də, onları vaksin olunmur deyə qınamaq olmaz. İşim görə peyvənd olunmuşam. Özüm və yaxınlarımda başda olmaqla hər kəsə sağlam ömür arzu edirəm".

Şəhər sakini Cavidə Eynullayeva: "Yenilikləri insanlar hər zaman gec qəbul edir. Vaksinasia məsələsi də buraya daxildir. Düşünürəm ki, insanları vaksin olunmaqdan yayındıran səhiyyə sistemində olan güvensizlikdir. Ona görə də, onları vaksin olunmur deyə qınamaq olmaz. İşim görə peyvənd olunmuşam. Özüm və yaxınlarımda başda olmaqla hər kəsə sağlam ömür arzu edirəm".

Şəhər sakini Cavidə Eynullayeva: "Yenilikləri insanlar hər zaman gec qəbul edir. Vaksinasia məsələsi də buraya daxildir. Düşünürəm ki, insanları vaksin olunmaqdan yayındıran səhiyyə sistemində olan güvensizlikdir. Ona görə də, onları vaksin olunmur deyə qınamaq olmaz. İşim görə peyvənd olunmuşam. Özüm və yaxınlarımda başda olmaqla hər kəsə sağlam ömür arzu edirəm".

Şəhər sakini Cavidə Eynullayeva: "Yenilikləri insanlar hər zaman gec qəbul edir. Vaksinasia məsələsi də buraya daxildir. Düşünürəm ki, insanları vaksin olunmaqdan yayındıran səhiyyə sistemində olan güvensizlikdir. Ona görə də, onları vaksin olunmur deyə qınamaq olmaz. İşim görə peyvənd olunmuşam. Özüm və yaxınlarımda başda olmaqla hər kəsə sağlam ömür arzu edirəm".

Azərbaycanın əldə etdiyi Zəfərin dikte etdiyi şərtlər, yaratdığı reallıqlar heç bir halda dəyişməyəcək və buna cəhd edənlər daha acınacaqlı məğlubiyyətə düçar olacaqlar. Bunu politoloq Elçin Mirzəbəyli deyib.

Ekspert qeyd edib ki, Azərbaycan Prezidentinin səsləndirdiyi fikirlərin diplomatik ritorikadan uzaq, hədəflərin kifayət qədər aydın olması, bölgədəki real vəziyyətin ən incə detallarına kimi müəyyənləşdirilməsinə, həmçinin bölgəsel və global aktorların konkret zaman kəsiyində yürütdükləri siyasətin mahiyyətinin gün işığına çıxarılmasına imkan verir:

“Bu xüsusda “CNN Türk”ün müxbirinin suallarını cavablandırın Prezident İlham Əliyevin ilk mesajının - Azərbaycan dövlətinin, xalqının tarixi qələbəsi və bu qələbənin doğurduğu nəticələrin heç bir halda dəyişməyəcəyi, dəyişdirilə bilməyəcəyi barədə son və qəti bir mövqeyinin ifadəsi olduğu qənaətinəyəm.

Azərbaycan dövlətinin başçısı 44 günlük Vətən müharibəsindən öncə xalqımızın işğalla barışmayacağı və nəyin bahasına olursa-olsun işğala son qoyacağı barədə səsləndirdiyi fikirləri xatırlatmaqla, əslində dövlətimizin və xalqımızın proseslərin bundan sonrakı inkişafı ilə bağlı qətiyyətli mövqeyini də ortaya qoyur. Yəni bəyan edir ki, Azərbaycanın əldə etdiyi Zəfərin dikte etdiyi şərtlər, yaratdığı reallıqlar heç bir halda dəyişməyəcək və buna cəhd edənlər daha acınacaqlı məğlubiyyətə düçar olacaqlar.

Sitat: “Dediyim sözlər həyatda öz yerini tutdu və Azərbaycan Qurtuluş savaşına başlayaraq öz tarixi torpaqlarını işğalçılardan azad etdi, tarixi ədaləti bərpa etdi, işğalçıları bizim torpaqlardan qovdu və öz ərazi bütövlüyünü, torpaq bütövlüyünü bərpa etdi”.

Hesab edirəm ki, Prezident İlham Əliyevin torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsini Qurtuluş savaşı kimi qiymətləndirməsi, əslində Azərbaycan torpaqlarının işğalı, bu işğalın doğurduğu nəticələri, işğalda birbaşa və dolayısıyla iştirak edən tərəflərin əsl niyyətlərinin nədən ibarət olduğunu tam çılpaqlığı ilə ifadə edir. Bu o deməkdir ki, Azərbaycan torpaqlarının işğal edilməsində məqsəd, yalnız Qarabağın bir hissəsinin ölkəmizdən qoparılması olmayıb. Bu prosesdə bir neçə amil rol oynayıb ki, bunlardan biri də Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi mövcudluğuna son qoyulması, xalqımızın istiqlal ideallarının, azad yaşamaq istəyinin boğulmasıdır. Azərbaycan Ordusunun Zəfəri dövlətimizin ərazi bütövlüyünün bərpası ilə yanaşı, həm də Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinə uzanan əllərin qırılması, istiqlalımızın qurtuluşudur.

Prezidentin müsahibəsində diqqəti cəlb edən məqamların sayı, şübhəsiz ki, kifayət qədər çoxdur. Amma qənaətimə görə, ən önəmli və açar fikirlərdən biri İlham Əliyevin həm müharibənin aparılmasına, həm də bütövlükdə siyasi proseslərə münasibətdə ləyaqət amilinin ön sıraya çəkilməsi və xüsusi olaraq vurğulanmasıdır.

Sitat: “Müharibədə də, mülki həyatda da, məişətdə də, evdə də, işdə də, siyasətdə də ləyaqət əsas prinsiplərdən biri olmalıdır”.

Düşünürəm ki, dövlət başçısının bu fikirləri təkcə Azərbaycan torpaqlarının işğaldan azad edilməsindən sonra regionda yaranmış vəziyyətə müxtəlif siyasi mərkəzlərin, tərəf olan və olmayan dairələrin üslub və yanaşmalarını deyil, bütövlükdə sülh və əminamənlik şəraitində, rifah içində dinc birgə yaşayışın yazılmamış, amma əməl edilməsi qaçılmaz olan qızıl qaydasının dilə gətirilməsidir. Yəni istər sırası vətəndaş ol, istər yüksək dövlət adamı, istər cırıdan ölkə ol, istər super güc mərkəzi, istər kiçik bir qurum ol, istərsə də global beynəlxalq təşkilat - üzünə götürdüyün öhdəliklərə əməl etməli, verdiyin sözdən qaçmamalı, iyüzlü siyasət yürütməməli, ləyaqətli davranmalısan. İnsanı, onun formalaşdırdığı cəmiyyəti, qurduğu dövləti fəqrəndirən əsas cəhətlərdən biri də LƏYAQƏT hissəsinin vazkeçilməz yaşam kredisinə çevrilməsidir. Əks təqdirdə sənə

“Azərbaycanın dikte etdiyi şərtlər heç bir halda dəyişməyəcək”

olan etimad limiti tükənəcək, ətrafında dostların, müttəfiqlərin deyil, konkret zaman kəsiyində sənənlə birlikdə hərəkət etmək məcburiyyətində olan və ilk imkandaca “savaş meydanından qaçmaq” barədə düşüncələr - zərənlər, müttəfiqlər “qalacaq”. İnsanlar kimi dövlətlərin də xarakteri olur və bu xarakterin əsas cizgisi LƏYAQƏTDİR!

Məhz bu xüsusdan cənab Prezidentin sülh müqaviləsi ilə bağlı fikirlərinə və digər məqamlara yol almaq istəyirəm. Çünki İlham Əliyevin bütün mesajlarının təməlinə münasibətlərdə ləyaqətli davranışın əsas amil olduğu ana xətt kimi keçir.

Sülh müqaviləsi ilə bağlı dövlətimizin mövqeyini ifadə edən Azərbaycan Prezidentini bu təklifin masa üzərində əbədiyyətə qədər qalmayacağını deyir və şübhəsiz ki, əldə olunan, həmçinin “görünən” və “görünməyən” bütün razılıqlara, öhdəliklərə əməl edilməsinin vacibliyini diqqətə çatdırır. Əks təqdirdə, “onlar özləri də peşman olacaqlar”.

Yenə də öhdəliklərə, razılıqlara, bütövlükdə insan cəmiyyətlərinə, dövlətlərə münasibətlərə xas olan bütün davranışlarda ləyaqət hissəsinin önəmini vurğulamaqla, Rusiya sülhməramlılarının nəzarətində olan ərazilərdə Ermənistan silahları və hərbiçilərin göndərilməsi ilə bağlı məqama toxunmaq istəyirəm.

Prezident İlham Əliyev sözügedən müsahibəsində qeyd edir ki, bu, 10 noyabr Bəyanatına ziddir və Azərbaycan bir neçə dəfə yaranmış vəziyyətlə bağlı qarşı tərəflərə öz iradını şifahi qaydada bildirib. Amma bunun nəticəsi olmadığı üçün ölkəmizin rəsmi mövqeyi ifadə olunur. Hesab edirəm ki, bu bağlamda Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin məlum bəyanatı ilə bağlı sosial şəbəkələrdə, internet resurslarında “tufan qoparan” və ənənələrinə uyğun, məşhur lətifələrdən birində deyildiyi kimi “ayının əmisi uşaqları” funksiyasını yerinə yetirənlərə də incə bir xatırlatma var: Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin bəyanatı Azərbaycan dövlətinin rəsmi mövqeyidir. Və bu baxımdan, xüsusilə də ölkəmizin milli maraqları üçün həssas məsələlərdə manipulyasiyalara yol vermək, düşmənin, maraqlı dairələrin informasiya təxribatlarının yanında yer almaq untanvericidir və heç bir halda ləyaqətli davranış sayıla bilməz.

Prezident İlham Əliyevin Laçın dəhlizi ilə bağlı xatırlatmaları isə, düşünürəm ki, ictimai rəyə yanlış məlumat ötürənlərə, həmçinin çeşidli informasiya resursları üzərindən “simsiz teleqraf” funksiyasını yerinə yetirən “beşinci kolon” müzdularına da nəticə çıxarmaq imkanı verir. İctimai rəyə yalan üfurmək lazım deyil. Laçın dəhlizi ayağımızın altındadır və biz nəinki oraya daxil olan, yaxud oradan çıxan avtomobillər, hətta insanların sayını belə dəqiqliklə müəyyənləşdirə bilərik. Əgər bütün bunlar Ermənistanın yenidən

müharibəyə hazırlaşdığı qənaətini yaradırsa, o zaman heç bir güzəşt olmayacaq və Ermənistanın başı növbəti dəfə əziləcək. Və bu bağlamda, Prezident İlham Əliyevin Rusiya sülhməramlı missiyasının nəzarəti altında olan Azərbaycan torpaqlarında yaşayan ermənilərlə bağlı fikirlərinin də bir çox məqamlara aydınlıq gətirdiyini düşünürəm. Xüsusilə də onların “yolunu azmış Azərbaycan vətəndaşları” olaraq qiymətləndirilməsini... Bir dəfə yollarını azıblar, yaxud azdırılıblar və nəticəsini də görüblər. Bu baxımdan, növbəti dəfə “azmaq” şansları yoxdur. “Azdırılmamaları” üçün isə Azərbaycan cəmiyyətinə inteqrə olunmalı, ölkəmizdəki bütün xalqlar kimi Azərbaycanın rifahı üçün çalışmalıdırlar”.

Müsahibədə hər kəsin diqqətini çəkən və çoxsaylı, ildırım sürətli reaksiyalar doğuran məqamlardan biri də, Azərbaycanın Rusiyadan gözləntiləri ilə bağlı suala Prezident İlham Əliyevin cavabıdır.

Sitat: “Rusiyadan gözləntimiz odur ki, üçtərəfli Bəyanatın bütün müddəaları yerinə yetirilsin. Çünki bu üçtərəfli Bəyanatı Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan rəhbərləri imzalamışlar və onların böyük qismi artıq gerçəkləşib. Amma bəzi məsələlər var ki, hələ də açıqdır. Gözləntimiz bundan ibarətdir. Rusiya Azərbaycanın qonşusu və Ermənistanın yaxın müttəfiqi kimi, əlbəttə, bu bölgədə xüsusi rol oynayır. Bu, təbiidir. Ümid edirik ki, Rusiya bundan sonra da bu bölgənin təhlükəsizliyi üçün öz səylərini əsirgəməsin və uzunmüddətli sülhü təmin etmək üçün addımlar atsın. Eyni zamanda, bizim gözləntimiz odur ki, Rusiya Ermənistanı silahlandırmasın. Biz bu məsələni Rusiya tərəfinə çatdırmışıq. Bu, bizi narahat edir. Müharibə başa çatıb. Yeni, erməni xalqı da bu vəziyyətlə barışıb. Erməni rəhbərliyi də məğlubiyyətlə barışıb və Ermənistanı keçirilmiş son parlament seçkiləri bunu göstərdi. Tarixdə görünməmiş bir mənzərədir ki, məğlub edilmiş rəhbərlik, yenidən xalqdan səs alır. Belə olan halda, əlbəttə ki, Ermənistanı silahlandırmaq heç bir məntiqə sığmır. Biz hələ ki, bunu görmürük, müşahidə etmirik. Amma Rusiya tərəfindən bəzi açıqlamalar oldu. Bir neçə gün bundan əvvəl Rusiya müdafiə naziri Ermənistan müdafiə naziri ilə görüş zamanı söyləmişdir ki, Ermənistan Rusiya silahlarının göndərilməsi prosesi başlamışdır. Bu, çox narahatedici bir məsələdir. Həm də Ermənistanın yeni müdafiə naziri çox məsuliyyət-siz açıqlamalar verdi ki, əgər Azərbaycan tərəfi Ermənistan sərhədini bir santimetr pozsa, o zaman onlar atəş açacaqlar. Yeni, görünür, İkinci Qarabağ savaşı hələ ki, hər kəs üçün dərs olmadı. Əgər belədirsə, biz dərsi yenidən verməyə hazırıq. Ona görə biz ümid edirik ki, Rusiya Ermənistanı silahlandırmayacaq. Çünki buna ehtiyac yoxdur”.

Hər şey kifayət qədər açıq və aydın ifadə

olunub. Rusiya Ermənistanın müttəfiqidir. Bəli! Çünki Ermənistan Rusiya ilə eyni hərbi-siyasi blokda təmsil olunur, Rusiyanın Ermənistanında hərbi bazası var və bütövlükdə isə Ermənistanın bugünkü regionda münasibətlər, fitnə-fəsad, təhlükə mənbəyi olan bir dövlət kimi mövcudluğunu Rusiya təmin edib.

Rusiya Azərbaycanın yaxın qonşusudur. Çünki Rusiyanın bir çox məsələlərlə bağlı nümayiş etdirdiyi mövqe, o cümlədən Ermənistanın silahlandırılması və daha öncə sadaladığımız digər məsələlərlə bağlı davranışları qarşılıqlı münasibətlərin “yaxın qonşuluq” çərçivəsindən kənara çıxmadığını sübuta yetirir. Rəsmi Moskvanın, xüsusilə də son davranışları münasibətlərin nəinki müttəfiqlik, heç strateji tərəfdaşlıq müstəvisinə daşınmasına da imkan vermir. Bunun səbəbləri isə, şübhəsiz ki, Azərbaycanla bağlı deyil. Azərbaycanın Rusiyaya münasibətdə uzun illərdən bəri sərgilədiyi, bir çox hallarda regional və global miqyasda çeşidli problemlərlə qarşılaşacağımıza zəmin yaradan səmimi qonşuluq münasibətinin qarşılığında atılan addımlar, qarşılıqlı əlaqələrin ən yaxşı halda yaxın qonşuluq çərçivəsində qala biləcəyi reallığı yaradır.

Rusiyanın Müdafiə naziri Ermənistanı silah göndərilməsi prosesinə başladığını bəyan edir. Nə üçün? Niyə? O zaman Rusiyanın Ermənistanın kapitulyasiyasını şərtlərini yerinə yetirəcəyinə zəmanətçi durmasına nə ehtiyac vardı? Axı Rusiya 30 ilə yaxın bir zaman kəsiyində Ermənistanı saysız-hesabsız və əvəzi ödənilmədən silah-sursat, hərbi texnika vermişdi. Axırı nə oldu? Həmin silahların bir qismi indi bizim Hərbi Qənimətlər Parkında dağılmış muzey ekspozatları kimi sərgilənir, bir qismi isə ele darmadağın edilib ki, toparlamaq mümkün olmayıb. Eynilə Ermənistan ordusu kimi... Amma bu dəfə toparlanmaq imkanı verilməyəcək...

Bu məsələ ilə bağlı Prezident İlham Əliyevin cavabı, ümumiyyətlə şərh və təhlil üçün heç bir yer qoymur.

Sitat: “Biz ordumuzun silahlanmasına nə qədər lazımdır, o qədər də vəsait ayracağıq və bunu edirik. Sadəcə, hesab edirik ki, artıq müharibə bitdi, buna ehtiyac yoxdur. Bölgənin yenidən silahlandırılması prosesinə biz təşəbbüskar olmamışıq və deyilik. Ümid edirik ki, digər tərəflər də buna uyğun addımlar atacaqlar”.

Son olaraq, Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri ilə bağlı söylədiyi fikirlərə də qısaca münasibət bildirmək istəyirəm. Xüsusilə də Azərbaycan Prezidentinin iki qarşılaşdırılan münasibətlərin gələcəyi ilə bağlı verdiyi mesajlara...

Sitat: “Türkiyə-Azərbaycan birliyi artıq bölgəsel amildir. Bəlkə də nə vaxtsa global amilə çevriləcək, ola bilər. Çünki indi bizim artıq başqa ölkələrlə də müttəfiqlik əlaqələrimiz formalaşmaqdadır. Bu, bəzilərin narahat edir. Çalışacaqlar ki, aramıza girsinlər, çalışacaqlar ki, provokasiyalar, təxribatlar, uydurmalar ortaya atılsın. Ona görə bizdən sonra gələnlər nəsəl bu yolla getməlidir. Bu yol əbədi olmalıdır”.

Bu yol əbədi olmalıdır, şübhəsiz. Şünki bu yol Azərbaycan və Türkiyənin, Türk Dünyasının, bütövlükdə isə Avrasiyanın önəmli bir hissəsinin xoşbəxt, təhlükəsiz gələcəyinin əsasını təşkil edir”. (Trend)

Səudiyyə Ərəbistanı ilə İran arasında davam edən və uzun illərə söykənən qarşıdurmalardan sonra ölkələr arasında müəyyən əlaqələr yaranmağa başlayıb. Çoxillik fikir ayrılıqlarının aradan qaldırılmasına səbəb isə Taliban silahlı hərəkatının (bir çox ölkələrdə terror təşkilatı kimi tanınır və qadağan olunub - R.R.) aktivləşməsi, xüsusilə Mərkəzi Asiyada və Yaxın Şərq zonalarında həri-siyasi diktələr etmək cəhdləri artıqca, nəinki Səudiyyə Ərəbistanı ilə İran, eləcə də digər münasibətləri soyuq olan region ölkələrini bir araya gətirə bilər.

Əbəs deyil ki, Yaponiyanın nüfuzlu "Nixon keydzay sumbun" nəşri də bu mövzuda analitik məqalə ilə çıxış edərkən qeyd edib

Ərəbistanı 2016-cı ildə münasibətlərini dondurublar - bu don açılacaqmı?

Onu da qeyd edək ki, İranın prezidenti Reisi ABŞ-ın gedişindən sonra Əfqanıstanın bərpasına dəstək verəcəyini bu həftə bəyan edib. Bəyan olunub ki, İran Talibanın artan təsirindən hədsiz narahatdır. Tehran hərəkatın ekstremist ideologiyasını qınayır, xüsusilə qadınların evdən kənar fəaliyyətlərinə qadağasını - təhsil almalarının, çalışmalarının qarşısının alınmasını və s. halları pisləyir. Belə ki, İranın özü İslam Respublikası olaraq 1979-cu il inqilabından sonra qadınların cəmiyyətin həyatındakı roluna

Digər yandan, Səudiyyə Ərəbistanı İrana qarşı sərt siyasəti ilə köklənmiş ABŞ prezidenti Donald Trampın gedişindən sonra İrana münasibətdəki siyasətinə və təhlükəsizlik siyasətinə yenidən baxmağa məcburdur. 2019-cu il səuduların neft obyektləri hücumlarına məruz qalanda da ABŞ İranı ittiham etmişdi, la-

Taliban Mərkəzi Asiya və Yaxın Şərq ölkələrini birləşdirir

Regional dövlətlərin bir araya gəlməsinə zəmin yaranıb

ki, İrana Səudiyyə Ərəbistanının Yaxın Şərqin güclü ölkələri olmalarına diqqət yetirib və taliblərin onlar üçün ümumi təhlükə yaratdığını yazıb.

İraqda keçiriləcək beynəlxalq konfrans nə vəd edir?

Bu arada, ABŞ-ın İraqdan da ordu hissələrini çıxarmaq planlarının ortaya çıxması adicikilən ölkələrin daha da yaxınlaşmasına şərait yaradır. Bu, həm İranın, həm də Səudiyyə Ərəbistanının regiondakı hakimlik vakkumunun möhkəmləndirilməsi üçün də vacibdir. Təbii ki, İraq da özünü siqortalamaq üçün regiondakı bir sıra ölkələrlə işbirliyinə getmək niyyətini gizlətmir. Misal üçün, İraq bu ay həm İranı, həm də Səudiyyə Ərəbistanını Bağdadda keçiriləcək konfransa dəvət edib. İranın yeni prezidenti İbrahim Reisi artıq baş naziri Mustafa əl-Kadimiyə konfransda iştirak edəcəyini söz verib.

Bundan əlavə, İraq İran və Səudiyyə Ərəbistanı ilə paralel olaraq konfransa Türkiyənin də cəlb ediləcəyi proqnozlaşdırılır. Belə ki, Türkiyə regionun əsas söz sahiblərindən biri olması ilə yanaşı, həm də qərarların verilməsində öz üstünlüyünü qoruyub saxlayır. Həmçinin, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin, Qəterin və Misirin də yüksək rütbəli dövlət memurları konfransda iştirak edəcəklər. Bu ölkələr artıq cari ilin apreliyində ən yüksək səviyyədə dialoq aparmaq barədə razılıq əldə ediblər.

Beləliklə, əsas mövzu Əfqanıstan olacaq. Çünki Talibanın hakimiyyəti ələ keçirməsi Mərkəzi Asiyada və Yaxın Şərqdəki radikal islamçı qrupları da hərəkətə gətirib.

İran və Səudiyyə

geniş şərait yaradır.

Xatırladaq ki, Taliban islamın sünni məzhəbinin radikal formasını həyata keçirir və Səudiyyə Ərəbistanının idarəçiliyində də bu kimi vasitələr mövcuddur. O cümlədən, Səudiyyə Ərəbistanı 11 sentyabr terror hücumlarına qədər Əfqanıstandakı Taliban idarəçiliyini dəstəkləyirdi. Lakin indi şahzadə Məhəmməd ibn Salman ölkəsində modernləşdirmə siyasəti aparır və ehtimal var ki, bu siyasət ölkədəki radikal görüşündə olan islamçıların narazılıqlarına səbəb olacaq, onların Talibanla yaxınlaşmalarına səbəb yaranacaq.

İran və Səudiyyə Ərəbistanı 2016-cı ildə münasibətlərini dondurublar. Daha dəqiq desək, Ər-Riyad nüfuzlu şiə lideri, din daximi və siyasətçisi şeyx Nimr əl-Nimrini edam etdikdən sonra ölkələr arasında kəskin soyuqlaşma yaşandı. Bunun ardınca isə Yəmənin hadisələri, Livandakı qaaşidurmalar Yaxın Şərq regionuna neqativ təsirlərini göstərməyə başladı. Məhz bu baxımdan, hər iki ölkənin yenidən bir araya gəlmələri üçün İraq yeni müstəvidə münasibətlərin qurulmasına şərait yaratmağa can atır.

Səudiyyə Ərəbistanı İrana qarşı sərt siyasəti ilə köklənmiş ABŞ prezidenti Donald Trampın gedişindən sonra İrana münasibətdəki siyasətinə və təhlükəsizlik siyasətinə yenidən baxmağa məcburdur

Çin və Rusiya faktoru da öz sözünü deyə bilər

Region ölkələri və kənar dövlətlər ABŞ-ın Əfqanıstandan gedişindən, eyni zamanda, İraqı tərk etmək planlarının üzə çıxmasından sonra hakimiyyət vakkumunu doldurmağa çalışırlar. Ancaq ABŞ-ı çıxarmaqla regional nizamın əldə olunması üçün fəaliyyətə başlayan ölkələr bu addımları qarşılığında qeyri-müəyyənliyin artması ilə də qarşılaşırlar.

Çin və Rusiya da Yaxın Şərqdəki təsirlərini artırmağa çalışırlar, lakin ilk növbədə qi-

samüddətli səmərələrə kökləniblər, bu isə o deməkdir ki, ciddi problemlər yaşayan demokratiyə və insan hüquqları kimi mövzular yaxın gələcəkdə ikinci plana keçə bilər.

Ancaq hər şeyə rəğmən, Talibanın Əfqanıstanı ələ keçirməsi bütün hallarda regional dövlətlərin bir araya gəlməsinə zəmin yaratmağa başlayıb və bu yaxınlaşmanın gec de olsa ümumi regional siyasətə müsbət təsirlər göstərəcəyini ən azından ehtimal etmək olar.

Rövşən RƏSULOĞ

Ölkə başçısının müxtəlif televiziya kanallarına verdiyi geniş müsahibələr həm ermənilər, həm də onların arxasındakı qüvvələr üçün şok terapiyası halına gəlib. Müsahibələrində Zəngəzur mövzusunda daha çox vaxt ayrılması, kommunikasiyaların qarşılıqlı açılması və Ermənistanın sülh müqaviləsi imzalamasının daimi sülhə və rəcəyi töhfə haqqında danışan Prezident İlham Əliyev bir daha qəti şəkildə bildirir ki, artıq nə "Dağlıq Qarabağ" var, nə də "status".

"Bu müxtəriyyəti SSRİ rəhbərliyindəki ermənilərin təsiri ilə 1923-cü ildə Azərbaycanın ərazisində xalqın maraqlarına zidd olaraq yaradılmışdı. O vaxt vəziyyət belə idi ki, Azərbaycan bu qərarla barışmaq məcburiyyətində qaldı. Hətta Azərbaycandan bunu soruşmadılar belə. Amma 1991-ci ildə Azərbaycan Parlamenti çox doğru qərar verərək, heç bir hüquqi əsas olmadan yaradılmış müxtəriyyəti ləğv etdi. Şarl Mişelinin regiona səfəri zamanı "Dağlıq Qarabağ" ifadəsini işlətməməsi dövlət adamına xas müdrik davranışdır. Ermənistan bütün bunlardan birdəfəlik nəticə çıxarmalıdır. Nə "Dağlıq Qarabağ" var, nə də "status"! - prezident müsahibələrinin birində bildirib.

Azərbaycan Prezidentinin bu fikirləri erməni siyasi elitası arasında hələ də ciddi təşviş yaratmaqdadır. Ermənistan cəmiyyətində deqradasiya prosesi başlayıb. Bu düşmən ölkənin əhalisi arasında ruh düşkünlüyü, psixoloji çöküş mərhələsi yaşanır. Və ermənilərin bu durumdan yaxın vaxtlarda çıxması o qədər də asan olmayacaq. Bu günlərdə erməni politoloq Qaçıq Hambaryan öz "Facebook" səhifəsində bunları yazıb: "Nikol var olduğu müddətcə İlham Əliyev Ermənistandan həmişə istədiyini alacaq".

Politoloq, həmçinin Prezident İlham Əliyevin fikirlərinə diqqət çəkərək bunları deyib: "Kəlbəcər rayonunda olmuş Azərbaycan Prezidenti Zəngəzur mahalını azərbaycanlı

Erməni cəmiyyətində psixoloji çöküş mərhələsi yaşanır

lara qaytaracağını bildirmişdi, eləcə də tarixi Azərbaycan ərazisi olduğu üçün Vardenisi Basarkeçər adlandırmağa çağırış etmişdi. Bu, Xarici İşlər Nazirliyimizi və başqa dövlət qurumlarımızı maraqlandırmır?... Onlar ya heç nə ilə məşğul olmurlar, ya da torpaqsız

Nikolun tənqidçilərini və rəqiblərini həbs edərək ona xidmət edirlər".

Erməniləri ruh düşkünlüyünə salan ikinci açıqlama isə həmişə ermənipərəst mövqeyi ilə seçilən məşhur rusiyalı jurnalist, politoloq Modest Kolerovun Qarabağ haqqında

söylədiyi fikirlər olub. Kolerov "Ermənistan Qarabağı birdəfəlik itirdi" sözləri ilə internetin seqmentinə pessimizim bombası atıb.

"Sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası prosesinin Qarabağa heç bir aidiyyəti yoxdur. Ermənistan Qarabağı birdəfəlik itirib. Ermənistanın üçtərəfli Bəyanatı Minsk qrupunun formatı çərçivəsində dəyişdirmək cəhdləri heç bir nəticə vermir. Danışığılar prosesi artıq yoxdur. Ona görə də heç nəyi dəyişdirmək və dayandıрмаq mümkün deyil. Dövlət sərhədini isə Ermənistan özü Azərbaycanla ikitərəfli danışıqlar yolu ilə müəyyən etməlidir. Çünki sərhədlər məsələsinin Qarabağla heç bir əlaqəsi yoxdur. Bunu 30 il əvvəl etmək lazım idi. Rusiyanın bu məsələyə qarışması isə düzgün deyil. Çünki sabah bu məsələdə Rusiyanı ittiham edə bilərlər. Hazırda erməni gündəmini düşündürməli olan məsələ "ermənilər Qarabağda Rusiya sülhməramlılarının hesabına nə qədər yaşaya biləcəklər? Axı ruslarsız onlar orada qala bilməzlər. Necə etmək lazımdır ki, rus sülhməramlıları orada daha çox qalsınlar? Ermənistanın Qarabağa maliyyə yardımları göstərməsi yaxşı haldır, amma buna baxmayaraq Ermənistan gələcəkdə Qarabağın statusu məsələsinə heç bir təsir göstərə bilməyəcək", - deyərək Modest Kolerov erməni ageünlüklerinden birinə verdiyi açıqlamada vurğulayıb.

Sevinc Azadi

"Zəngəzurun qərbi də, şərqə də bizim əzəli torpaqlarımızdır"

"Cənab Prezidentin Laçın və Kəlbəcər rayonlarına səfəri nəinki Ermənistan, həm də Ermənistanın havadarlarına da bir mesaj idi". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənzadə deyib. Onun sözlərinə görə, cənab Prezident bir daha qeyd etdi ki, bu torpaqlar bizim dedə-baba torpaqlarımızdır: "Zəngəzurun qərbi də, şərqə də bizim əzəli torpaqlarımızdır. Cənab Prezidentin səfəri zamanı bir daha ermənilərin vandal hərəkətlərini, işğalçılıq faktı nəticəsində torpaqlarımızı, kəndlərimizi yandırmalarını bir daha sadalamaqla dünya ictimaiyyətinə çatdırırdı ki, erməni faşizmini dəstəkləməkdən əl çəksinlər. Təbii ki, ermənilər qılcıq yarat-

maq üçün provakasiyalar etmək üçün qəsdən atəşkəs rejimini pozurlar, Azərbaycan tərəfinə böhtan atırlar. Amma bütün bunlar mənasız addımlardır və uzağı görməyən siyasətin nəticəsidir".

Çingiz Qənzadə sözlərinə davam edərək həmçinin qeyd edib ki, Ermənistanın hərbi ordusu, bazası darmadağın olub: "Ermənistan başqa dövlətlərdən asılı kiçik bir dövlətdir. Ona görə də bu gün həmin təxribatları törətməklə heç nəyə nail ola bilməz. Torpaqlarımız işğaldan azad olunub. Ermənilərin məskunlaşdığı kiçik bir ərazidə ermənilər Azərbaycanın qayda-qanunlarını qəbul etməklə yaşaya bilərlər. Əks halda isə bir dövlətin ərazisində digər bir dövlətin yaranması qeyri-mümkündür. Amma inanmıram ki, həmin ərazilərdə ermənilər qalsın. Çünki belə bir mühasirə şəraitində heç bir ağılı başında olan şəxs bu ərazidə yaşaya bilməz".

Arzu Qurbanzadə

...Gəldi deyərək, danışacam: deməli, uzaq dağ rayonlarının birində Bayram adlı biri yaşayırmış. Bayram bu həyatda nədən yarımasa da, qohum-əqraba tərəfindən yaxşı yarıyıbmış. Belə ki, onun xətrini istəyən yaxşı əsəbələr varmış. Günlərin birində Bayram özünə yaxşı bir kürk alır. Kürk də nə kürk, hamı baxıb qiblə edirmiş...

Nə isə bir gün Bayram təzə kürkü də əynində dağa qalxır. Dağda onun qarşısına böyük bir ayı çıxır və ağzını atır Bayramın kürkünə. Beləliklə, dağın yarğana yaxın bir yerində ayı dardır, Bayram dardır. Nəhayət Bayram görür ki, etəyi ayının ağzında olan kürkünü əynindən çıxarmasa, ayı ilə birgə yarğana düşəcək. Birtəhər kürkü əynindən çıxara bilir. Ayı bu dəfədə Bayramı özünə çəkmək istəyəndə yarğana yuvarlanır. Sağ-salamat qaçıb kəndə gələn Bayramın başına gələnləri eşidən qohumları onu yoluxmağa gəlirlər.

Bayramın evi onu yoluxmağa gələn qohumlarla dolur. Evdəki otaqların ən böyüyündə, yuxarı başda oturan Bayram onu yoluxmağa gələn qohumları bir-bir nəzərdən keçirərək birdən başlayır hönkür-hönkür ağlamağa.

Bayramın ayı tərəfindən aparılan kürkə görə ağladığını düşünən qohumları ona ürək-dirək verirlər. Əvvəlkindən də yaxşı kürk alacaqlarını deyirlər. Amma gözünü döyə-döyə gələn qohumları süzən Bayram deyir

Bayramın "erməni müttəfiqliyindən" dəyərli olan kürkü

ki, "...ayə mən kürkə görə ağlamıram ey, mənə ağladan odur ki, sizi kimi qohumları olanı da heç ayı basar?".

...Nədən danışacaqdıq? Hə... ermənilər indi də deyirlər ki, "səbiq" strateji müttəfiqimiz, Əfqanıstanda "Taliban" tərəfindən qurulanlardan fərqli olmayan əxlaqın hakim olduğu bir dövlətdir. Yəni çox əxlaqsız millətdirlər. Guya əxlaqları olsaydı, sədaqətli ermənilərə "xəyanət" etməzdilər. Ruslar, guya ermənilərə Baydenin Əfqanıstanın qanuni hökumətinə etdiyi xəyanətdən də "dəhşətli bir xəyanət" ediblər.

Ermənilərə görə, bu Rusiyanın əsl sima-

sıdır. Bunu yalnız ağılla anlamaq mümkün olmadığı üçün gərək uzaq məsafədə saxlayasan. Ona görə, biz "rus sülhməramlılarını" Ermənistanla dəvət etmək əvəzinə, əksinə onların hərbi bazasının Gümrüdə çıxarılmasına nail olmalıyıq. Yeni Ermənistandakı rusları Fransız ordusu ilə əvəz etməliyik. Ermənilərə görə, bu bir az çətin olsa da, amma ermənilər bunu bacaracaq. Çünki dediklərinə görə, onların başqa çarələri yoxdur.

...Putin Rusiyası ilə bağlı olan bütün ittifaqlardan sivil, demokratik Qərbi doğru qaçmalıyıq. Təbii ki, ruslar dediyimiz kimi, buna hər vaxt mane olacaq. Axı Putin də başda olmaqla, ruslar Ermənistanın onlar üçün olan əhəmiyyətini yaxşı başa düşürlər. Onlar bilirlər ki, Ermənistanı itirmək Rusiya üçün bütün bölgəni itirməkdir.

...Təbii ki, son zamanlar ermənilərin daha çox danışmağa başladığı bu nağıllar eşidənlər üçün elə də bir yenilik deyil. Əslində burada erməniləri yandıran başqa bir şeydir. Müttəfiq dedikləri rusların onlara etdiyi "xəyanət". Erməni düşüncəsinə görə, "müttəfiqsənə" dəxli yoxdur, mənim haqq olmayan işimi də müdafiə etməlisən.

Amma... hən də ona görə yanib yaxılırlar: necə olur ki, illərdir yalmanıb qanadının altına qısıldığımız ruslar sonda bizi "canavarlar"la meydana tək qoydular...

...Bəs, axı bu necə olur, rus kimi "müttəfiqi" olana da "əl qaldırarlarmı?"

Ağasəf Babayev

Ermənilərin etirafı... və Nikolla Anna Soçiyə gedirlər

Bu gün Azərbaycanın həyata keçirdiyi çoxvektorlu xarici siyasətin müstəqil dövlət quruluşu prosesinin uğurlarından biri olduğu etiraf edilməlidir. Burada qeyd edim ki, bu mənim tapıntı deyil, erməni etirafıdır: "Müdrək çoxvektorlu Azərbaycan". Maraqlıdır ki, bu, erməni saytlarının birində yer alan yazıya yarımbaşlıq kimi çıxarılib.

Azərbaycanın balanslı və çoxvektorlu xarici siyasət yürütdüyünü yazan erməni saytı Bakının hərbi-siyasi prioritetlərinin istiqamətini dəyişməsinə də bu ölkənin uğurlu addımı kimi təqdim edir. Belə ki, saytın yazdığına görə, guya ötən ilin payızına qədər Rusiya ilə "bir nömrəli ortağ" olan Azərbaycan, keçən il-Qarabağda başlayan müharibə zamanı Türkiyənin dəstəyi ilə ortaya çıxıb. Burada Türkiyənin ticarət nazirliyinin məlumatına "istinad edən" ermənilər, həmin ərəfədə, yeni 2021-ci ilin yanvar-may aylarında Bakının Ankaradan 17 milyon ABŞ dolları dəyərində silah-sursat aldığı bildirirlər. Onların ehtimalına görə, bu ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 13 dəfə çoxdur.

Bundan əlavə, guya Azərbaycan Türkiyədən başqa İran, İsrail və Ukrayna ilə hərbi-texniki əməkdaşlıq qurmağa çalışır.

Burada ermənilərin özlərinin də Rusiyadan silah-sursat "aldıqlarını" etiraf edirlər. Hətta onlar həmişə olduğu kimi, bu dəfə də erməniliklərinə sadıq qalaraq, Azərbaycana "gözdağı" verməyi belə unutmurlar. Yeni ermənilər iddia edirlər ki, rusların hərbi sənaye kompleksinin inkişaf səviyyəsi və keyfiyyəti Azərbaycanın silah-sursat aldığı ölkələrin silah-sursatında "yüksəkdir". Ona görə də onlar, ənənəyə sadıq qalaraq bütün silah-sursatlarını həmişə olduğu kimi, bu dəfə də ruslardan alacaqlar. Əslində, ermənilər deməyə də, məlumdur ki, onların bu ölkələrdən silah-sursat almağa nə təminatları, nə də ki, pulları var. Çünki ermənilər ancaq rusun yararsız silah-sursatını almağa "yararıblar". Ona görə də indi onların boğazdan

yuxarı danışmaları, şəxsən mənə "pişiyin ağızı etə çatmayanda iylənib deyər" məsələni xatırladır.

Burada maraqlı bir nüansın da üstündən öteri keçmək olmur. Belə ki, ermənilərin yazdığına görə, guya türklərin onlara etdiyi "tərəfdaşlığı gücləndirmək" barədə təkliflərinə cavab verməmələri, Türkiyənin Azərbaycana göstərdiyi sayqı ilə bağlıdır. Yəni eger Türkiyə Azərbaycana olan sayqıları aradan götürsə, bu halda, Ermənistan tərəfi bu məsələni nəzərdən "keçirə bilər".

Bax, burada deyiblər ey, dağıl, a dünya, "yuxarıda yeri yox, aşağıda da bəyənmiş".

...Hə, yadımdaykən, onu da deyim. Belə ki, qarşıdakı günlərin birində, yeni avqustun 26-da Nikol və ailəsinin tətillə çıxacağı bildirilir. Bizlərdə olan "...ərəb-corab" məsələsinə bənzər məsələ cəhən erməni saytları yerli ermənilərə Soçidəki otellərin dünya standartları səviyyəsində və qiymətlərinin baha olduğunu xatırladaraq, amma bunun Nikol üçün elə də bir problem yaratmadığını bildirir. Sən demə, bu gün Ermənistanda ən varlı adamlarından biri olan Nikol Vovaeviçlə artıq hamı hesablaşır.

...Bir də, verilən məlumata görə, 24 avqustda parlamente göndiriləcək hökumət proqramının müzakirəsi zamanı Nikol oralarda gözə görünməmək istəyir. Çünki bir müddət bundan əvvəl erməni parlamentində Nikol Vovaeviçə qarşı "ədəbsizlik" edərək onu kürsüdən düşürüb bayıra çıxarıblar. Ona görə də, erməni baş nazir həmin aqibəti təzədən yaşamamaq üçün avqustun 24-dək aradan çıxmaq istəyir.

Ağasaf Babayev

Müşfiq Ələsgərli: "İstənilən halda müxalifət məğlubiyyətə düşər olacaq"

"Jurnalistik fəaliyyətdə olduğum dövrdən bu günə qədər müxalifət düşərgəsinin müxtəlif adları altında koalisiyalar yaratdığının şahidi olmuşam. Məsələn "Demokratik Konqres", "İctimai Palata", "Milli Şura" və s. kimi qurumları göstərmək olar". Bunu SİA-ya açıqlamasında Jurnalistlərin Həmkarlar İttifaqının sədri, media eksperti Müşfiq Ələsgərli bildirib.

Onun sözlərinə görə, bu koalisiyaların indiyə qədər heç biri, "Milli Şura" daxil olmaqla heç bir nailiyyət qazanmayıblar. Bir sözlə, yaradılan bu qurumlar onlara nə isə bir uğur gətirməyib. Bunlar başa düşməzlər ki, adı dəyişməklə, mahiyyəti qorumaqla heç bir şeyə nail olmaq mümkün deyil. Yeni ad şərti bir şeydir, o adı nə qoyursansa qoy, nəticə etibarilə siyasət düzgün qurulmayıbsa, sonucda yenə də iflasa uğramağa məhkumdur: "Onlar "Milli Şura"nı 2013-cü illərdə yaradıblar. Bu "Milli Şura"nın yaranmasının üzərindən 9 il keçsə də, hamımız şahiddik ki, "Milli Şura"da digərləri kimi heç bir nailiyyət, uğur qazanmayıb. Yəqin ki, bundan sonra da dəyişməyəcək və heç bir nailiyyət qazanmayacaq. Çünki adları çəkilən şəxslər siyasətlərini düzgün qurmurlar. Sadəcə olaraq, öz şəxsi ambisiyaları ilə yaşayırlar və müəyyən kənar qüvvələrin təsiri altında fəaliyyət göstəririlər. Onlar cəmiyyəti çəşmə, cəmiyyəti aldadıb yeni formatda üzə çıxmaq istəyirlər".

M.Ələsgərli bildirdi ki, onlar "Milli Şura"nı buraxıb, yeni ad altında yeni bir format yaradaçaqlar: "Demək olar ki, bu illər ərzində təqribən sözügedən qüvvələr 25-ə yaxın belə təşkilatlar, bu cür koalisiyalar yaradılıb. Amma hansı ad altında yeni formatda nələr yaradırlarsa yaratsınlar, yenə də onlar iflasa məhkumdurlar. Çünki onlar öz fəaliyyətlərində ancaq özlərinin şəxsi ambisiyaları ilə məşğul olurlar. Ona görə də, istənilən halda müxalifət məğlubiyyətə düşər olacaq".

GÜLYANƏ

AÇIQLAMA: "Bu qurumların liderlərində milli hiss yoxdur"

A XCP-dən, Müsavatdan, millilikdən uzaq "Milli Şura"dan belə bir addım gözləmək sadələşmələr olardı. Bunu "Azadlıq Hərəkatçıları" Birliyinin sədri Təhməsin Novruzov "Səs" qəzetinə açıqlamasında bildirib. Onun sözlərinə görə, bu qurumların liderlərində milli hiss yox səviyyəsindədir: "Milli hissi, milli qururu olmayanda isə dövlətçilik və xalqçılıq duyğusu olmur. Jirinovski Azərbaycan xalqını və Azərbaycan dövlətini təhqir etmişdi. Həm də bu, ilk deyildi axı. Jirinovski on illərdə ki, açıq-aşkar anti-türk çıxışlar edir. Kimsə, nə vaxtsa görübümü ki, həmin qurumlardan bu cür çıxışa qarşı bir bəyanat səslənsin? Olmayıb və olması da gözlənilir. Eger Jirinovski onlardan birinin adını çəkib, tənqid etsəydi, şübhə etməyərəm ki, ona kəskin reaksiya verərdilər. Çünki şəxsi ambisiyaları çox yüksəkdir və ona toxunan olanda dərhal, xalq arasında deyildiyi kimi, "tumanlarını başlarına keçirməkdən" belə çəkinməzdilər. Rəhmətlik Mirzə Cəlilin "Dəlillər" tragikomediya yadına düşdü. Başlarına olmasın zülmünü gətirənlərin qamçısına da, təhqirinə də dözen bir zavallının "İmamın tuman bağının" davasını döyür. Bu zavalıslar anlamırlar və anlamaq istəmirilər ki, belə mövqe onların onsuz da sifırı yaxın imiclərinə daha bir zərbə olur. Görünür, onlara imic, xalq mövqeyi vacib deyil. Təki ağalarının istəyinə xilaf çıxmasınlar ki, pulları kəsilməsin. Ağaları da ki, ya ermənilərdi, ya da ermənipərəstlər. Vəssalam!"

Gülyana

RUSIYA XİN: "Əfqanıstan hadisələri şişirdilir"

Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Aleksandr Qruşko bildirib ki, NATO-nun Əfqanıstanda böyük əməliyyatlar dövrünə son qoyulması uzunmüddətli perspektivdə "Rusiya təhlükəsi"ni daha da şişirdəcək. SİA-nın xarici mətbuatı istinadən verdiyi məlumata əsasən, Aleksandr Qruşkonun fikrincə, NATO tarixinin mövcudluğunu sübut etməlidir. Onun sözlərinə görə, Sovet İttifaqının Soyuq Müharibədən çıxmasından və Varşava Paktı bitməsindən sonra ittifaqın "qurudakı balıqlara" düşdüyünü söyləyib: "NATO-nun Yuqoslaviyada, Əfqanıstanda və Liviyada varlığını zəruriliyini sübut etmək üçün humanitar müdaxilələr adı altında böyük əməliyyatlar aparır. Ancaq bu əməliyyatların fəlakətli nəticələri, başlanğıc nöqtəsinə qayıtmaqla doldurula biləcək yeni bir semantik boşluq ortaya qoydu." Şərhdən təhlükə "anlayışı yox oldu. Ukraynadakı çevriliş və sonrakı hadisələr heç bir şəkildə təsir etmədi. 1949-cu ildə qarşıya qoyulan məqsədə qayıtmaq üçün istifadə edildi. Bu kontekstdə, ən azından yaxın gələcək üçün böyük əməliyyatlar dövrünü qeyd edən Əfqanıstan hadisələrinin sona çatması daha da şişməyə səbəb ola bilər".

Qönçə Quliyeva

Türkiyə Rusiyadan yeni "S-400" alır

Rusiya dövlət şirkəti olan "Rosoboronexport"un baş direktoru Aleksandr Mixeyev tezliklə Rusiya və Türkiyə "S-400" zenit-raket komplekslərinin tədarükü üçün yeni müqavilənin bağlanma biləcəyini bəyan edib. "Məsləhətləşmələr artıq son mərhələdə davam edir. Yaxın gələcəkdə tərəfdaşlarla müqavilə tərtib etməyə başlayacağıq".

Qeyd edək ki, baş direktor bu barədə 22-28 avqust tarixlərində Moskva vilayətinin Kubinka şəhərində keçirilən "Ordu-2021" Beynəlxalq Hərbi-Texniki Forumu zamanı bildirib. Xatırladaq ki, hələ 2017-ci ildə Rusiyadan S-400 alan Türkiyə tarixə bu sistemlərə malik ilk NATO ölkəsi kimi daxil olub. Bundan əlavə, bu yaxınlarda Türkiyədə "IDEF 2021" silah sərgisinin uğurla keçirildiyini xatırladan Mixeyev, sərgidə iştirak edən rus mütəxəssislərinin yaxşı bir araşdırma proqramı ilə geri döndüklərini də gizlətməyib.

Ağasaf Babayev

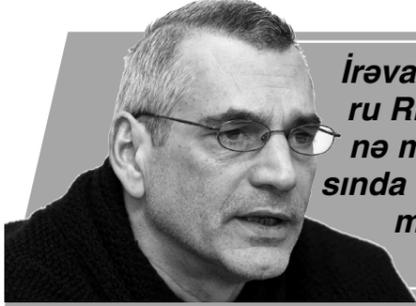
Riçard Kirakosyan: "Sülh müqaviləsi bütün həll olunmamış problemləri aradan qaldıracaq"

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

QEYD: Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə 44 günlük "Vətən Müharibəsi"ndə qazanılmış tarixi qələbə, Ermənistan tərəfindən törədilmiş sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, habelə müharibə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

İrəvan Regional Araşdırmalar Mərkəzinin direktoru Riçard Kirakosyan "Caliber" analitik mərkəzinə müsahibəsində Ermənistan-Azərbaycan arasında həllini gözləyən problemlərlə bağlı maraqlı məqamlara toxunub. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik

- Cənab Kirakosyan, Nikol Paşinyanın yaxın adamı Ararat Mirzoyan Ermənistanın yeni xarici işlər naziri oldu. Mirzoyanın təyinatı ilə İrəvanın xarici siyasətində dəyişiklik gözləmək lazımdır?

- Doğrudan da, Ermənistanda yenidən yeni xarici işlər naziri var. Bu, Ermənistanın xarici siyasətində yeganə ardıcıl sürpriz elementidir. Bu seriyadan sürprizlərin birincisi, 2021-ci il mayın sonunda keçmiş xarici işlər naziri Ara Ayyazyan və müavinlərinin istefası oldu. İkinci sürpriz, iyulun ortalarında xarici işlər nazirinin birinci müavini və xarici işlər naziri vəzifəsini icra edən Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryanla bağlıdır. Lakin üçüncü və son sürpriz indi baş verdi: keçmiş parlament sədri Ararat Mirzoyan yeni xarici işlər naziri təyin edildi və Armen Qriqoryan Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi vəzifəsinə qayıtdı.

Bu təyinatın nəticələri hələ aydın deyil, baxmayaraq ki, Mirzoyan Qriqoryandan daha az mübahisə ilə başqalarından daha məqbul bir kompromisçi namizəd kimi görünür. Ancaq bu sürprizlər siyasət və kadr təyinatlarında Xarici İşlər Nazirliyindəki daha böyük problemləri ortaya qoyur. Və bu təyinatla, görünür, Baş nazir Paşinyan xarici siyasəti həyata keçirmək üçün loyallı və sadıq bir xarici işlər naziri axtarır.

Bunun bu cür sürprizlərin sonuncusu olduğuna yalnız ümid etmək olar və siyasəti və ya şəxsi sədaqətdən daha çox siyasətə və peşəkar səriştəyə əsaslanan yeni bir təyinat dövrünü gözləməliyik. Beləliklə, yeganə real nəticə budur ki, Ermənistanın müharibədən sonrakı yeni diplomatik strategiyasını formalaşdırması lazımdır və zamanın dəbədəsi tez bir zamanda yox olub.

- Bu yaxınlarda Nikol Paşinyan gözlənilməz bəyanat verdi ki, Ermənistan Azərbaycanla danışıqları bərpa etməyə hazır-

dır. Ritorikası yumşaltmağa nə vadar etdi və danışıqlar dedikdə onun nəzərdə tutduğu nədir?

- Azərbaycanla danışıqlarda əsl fərq Paşinyanda deyil, daha çox iqtidarla müxalifətdədir. Keçmiş prezident Robert Koçaryanın təmsil olduğu müxalifət son seçkilərdəki zəif nəticələrlə zəifləsə də, yenə də sülhdən daha çox qisas istəyinə bənzəyən sərt mövqə tutdu.

Uzun illərdir ki, münaqişə ilə bağlı fikir ayrılıqları ilə idarə olunan həm Azərbaycan, həm də Ermənistan Qarabağ məsələsində tam razılıqdan çox uzaqdır. Bir tərəzi bütövlüyündən və sərhədlərin toxunmazlığından, digəri öz müqəddəratını təyin etməkdən danışıq. Müharibədən sonrakı bu dövrdə belə hər iki tərəf münaqişəyə fərqli baxmağa davam edir, Azərbaycan müharibənin münaqişəyə son qoyduğunu, Ermənistanın isə Qarabağla bağlı diplomatik danışıqlara sadıq olduğunu söyləyir. Kommunikasiyaları açma məsələsində, eyni zamanda, regional ticarətin, nəqliyyat arteriyalarının və vaxt və necə bərpa olunacağına dair əsaslı bir bölüşdürmə ilə eyni diametrlə əks yanaşmanı görürük.

- Eyni zamanda, Paşinyan bir daha artıq unudulmuş olan ATƏT-in Minsk Qrupunu xatırladı...

- Diplomatiyaya qayıtmağın zəruriliyinə baxmayaraq, Ermənistan

diplomatik danışıqların bərpasına təhlükəli şəkildə hazırlıqsız olaraq qalır. İrəvanın sadəcə diplomatik strategiyası yoxdur. Və bu, Qarabağ üçün heç bir "son məqsəd" in olmaması ilə bağlıdır. Təəssüf ki, diplomatik strategiya olmadan və ya heç bir aydın son məqsədi olmadan Ermənistan diplomatik döyüşə silahsız girir.

İndi ATƏT-in Minsk Qrupunun mövcudluğu təhlükə altındadır. Eyni zamanda, bu diplomatik müharibə sahəsində ATƏT-in Minsk qrupunun digər vasitəçiləri (ABŞ və Fransa-red.) Azərbaycana qarşı çıxırlar. Qələbə qazanan tərəf olaraq Azərbaycan Minsk Qrupunun fəaliyyətini minimuma endirmək və ya hətta kənarlaşdırmaq istəyir. Müharibədən sonrakı bu reallıqda ATƏT-in Minsk Qrupunun missiyası və mandatı ilə bağlı yeni suallarla qarşılaşdıqda, diplomatik vasitəçi təşkilatın gələcəyi təhlükə altındadır. Ancaq ironik olaraq, Minsk Qrupunu, Fransa və Amerikalı həmsədrləri xilas edə biləcək güc Rusiyadır.

Moskvanın belə bir hərəkəti iki ayrı məqsədə xidmət edəcək. Birincisi, Rusiya ATƏT-in Minsk Qrupunu yenidən quraraq, Fransa və Amerikalı həmsədrlərin Moskvadan nümunə götürmək məcburiyyətində qalacağı üçün Qərbdən diplomatik dividəntlər alaraq, diplomatik hərəkətverici qüvvə və təşəbbüsün qoruyucusu rolunu gücləndirəcək.

İkincisi, Amerikanın və Fransanın diplomatik prosesə yenidən qoşulması üçün Rusiyanın belə bir de-

veti Rusiyanın Qarabağda sülhməramlılarını birtərəfli şəkildə yerləşdirməsini qanuniləşdirəcək. Rusiyanın hərbi varlığını belə bir qanuniləşdirilməsi, Rusiyanın Krim özüne birləşdirməsi nəticəsində yaranan beynəlxalq ictimaiyyətdən gələn təzyiqlə azaltmağa kömək edəcək.

- Ermənistanda Zəngəzur dəhlizinin açılmasına niyə qarşı çıxırlar? Nədən qorxurlar? Yoxsa başa düşümlər ki, Ermənistan da bundan faydalanacaq?

- Azərbaycan, Rusiya və Ermənistan Üçtərəfli İşçi Qrupu, bütün tərəflər diplomatik qarşılıqlı əlaqəsi sayəsində tək irəliləyiş sahəsi olaraq önə çıxır. Lakin danışıqların vəziyyəti ilə bağlı heç bir konkret məlumatın olmaması hadisələrin təhlükəli gedişatından xəbər verir: məlumatın olmaması yalnız dezinformasiya riskini artırır. Və prosesin Rusiyanın nəzarəti altında, həm İrəvan, həm də Bakı Moskvaya qarşı həssas vəziyyətə düşdükdə, xarici manipulyasiya təhlükəsi var.

Amma ümumilikdə regional ticarətin və nəqliyyatın bərpası məsələsi iki əsas səbəbə görə vacibdir. Birincisi, müharibədən sonrakı sabitliyin "qazan-qazandır" ssenarisinin yeganə bariz nümunəsidir ki, bu həm regional reintegrasiya prosesini idarə etmək cəhətdən, həm də Ermənistan, Azərbaycan və Rusiya üçün yeni iqtisadi və ticarət imkanları cəhətdən vacibdir.

İkincisi, bu, işçi qrupunun İrə-

vanla Bakı arasında etimad yaratmaq üçün bəzi həvəsləndirici əlamətlər təqdim etdiyi, Ermənistanla Azərbaycan arasında müsbət diplomatik danışıqların aparıldığı sahələrdən biridir. Beləliklə, iqtisadi təşviqlər və ticarət imkanları münaqişə tərəflərində yeni və görünməmiş əhəmiyyətə malik olacaqdır.

- Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh mümkündürmü?

- Gələcəkdə Azərbaycanla Ermənistan arasında bağlanacaq hər hansı bir sülh, hərbi əməliyyatların bərpasını deyil, diplomatiyaya qayıtmağı tələb edir. Rusiyanın təbii etdiyi 10 Noyabr 2020-ci il tarixli bəyanatı daha davamlı bir sülh müqaviləsinə çevirmək üçün rəsmi diplomatik danışıqlara ehtiyac var. Və belə bir sülh müqaviləsinə əsasən, demobilizasiya və qoşunların geri çəkilməsindən tutmuş sərhədlərin demarkasiyasına qədər bütün həll olunmamış məsələlər hüquqi və rəsmi qaydada həll ediləcəkdir.

Eyni zamanda həlli təxirə salınmış, həll olunmaqdan çox uzaq olan məsələlər var. Beləliklə, müharibədən sonrakı təhlükəsizlik ilə əlaqədar bir sıra digər fəsadlarla birlikdə, Bakı ilə İrəvan arasında birbaşa danışıqların və sonrakı razılaşmaların zəruriliyi göz qabağındadır. Ancaq indiyə qədər real təhlükəsizlik və sabitlik perspektivləri qeyri-müəyyən olaraq qalır və ən yaxşı halda gözlənilməzdir.

Tərcümə: Elçin Bayramlı

Bəs, siz Nikolun təmiz ermənilərdən biri olduğunu deyirdiniz. Hətta onu da deyirdiniz ki, Paşinyan nə Robert Koçaryan, nə də Serj Sarkisyan kimi oğru-quldur deyil.

...Əgər oğru deyilsə, bəs onda "Mənim addımım" fonduna yığılan ianələri kim çırpıdır? Bilirik, bu oğurluqda Anna Akopyanın da barmağının olduğunu çox gözəl bilirik. Əslində, Nikolu bu ayrı yola sürükləyən də, belə elə Annadır. Çünki Nikol o vaxt qəzet redaktoru olarkən də, pul almaqda "insafılı" imiş. İndi belə görünür ki, Anna onu da yoldan çıxarmağa başlayıb. Hətta deyilənə görə, son zamanlar "Mənim addımım" fondu bu cütlüyü "sevgili oliqarxlar" olmağa hazırlayır.

Amma yadınızda olar, əvvəllər belə deyildi. O vaxt Ermənistan "çətinliklə də olsa, öz müstəqilliyini" əldə edəndən sonra dövlət quruluşunda ən vacib proqramların həyata keçirilməsinə dəstək vermək üçün vəsait yönəl-

Nikolla Anna "sevgili oliqarxlar" olmağa hazırlanırlar?

dən bir neçə ümumerməni fondu var idi. Amma "Hayastan" ümumerməni fondu bu fondların başında dururdu. Hər il telemarafonlar keçirirdi. Dünyanın bütün erməniləri həmin fonda ianə köçürürdülər. Həmin ianələr hesabına Ermənistandakı ermənilərin də çoxsaylı dərhlərinə əlac edilirdi. Doğrudur, sonradan Ermənistana gətirilən bu ianələrə ölkədə əl uzadanlar da olduğu da istisna edilmirdi. Amma ianələr çox yığılırdı deyə, bu, o qədər də nəzərə çarpmırdı.

Yadınızda olar, 2018-ci ilin noyabrında fondun keçirdiyi telemarafon zamanı bir qədər az ianə yığılmışdı. Az deyəndə ki, Serj Sarkisyanın hakimiyyətinin son dövrünə, yəni 2017-ci ilə nisbətən 1,5 milyon dollar az olmuşdu deyə, Nikol bundan incik düşdü. Bunu

özünə qarşı hörmətsizlik kimi qəbul elədi. Fondun rəhbəri Ara Vardanyana qarşı cinayət işi başlatdı və bununla da o boyda gəlir mənbəyinin-"Hayastan" fondunun "atasına od qoydu". Amma buna baxmayaraq, xaricdəki ermənilər 44 günlük müharibə dövründə də, fonda ianələr göndərməyə davam etdirdilər. Hətta deyilənə görə, fonda yığılan ianələrin həcmi təxminən 107 milyon dolları da keçib. Deyim ki, bunu erməni puluna çevirəndə 52

milyard dram edirdi. Bu, doğrudan da, böyük bir məbləğ idi. Amma bu məbləğin sonrakı taleyi nə oldu?

Dedilər ki, Ermənistanın büdcəsinə köçürülüb və Paşinyan hökumətinin istəyi ilə xərclənib. Haraya, yəqin ki, bunu Paşinyanla Anna xanım yaxşı bilər. Amma həmin ərəfədə bu ianə pullarının çox hissəsinin ölkə məmurlarının mükafatlandırılması üçün bonus fonduna yönəldildiyi heç kimdə, heç bir şübhə yeri qoymurdu.

Müharibədə "qəhrəman erməni oğulları" ölür, bunların başı isə pul...üzdür istəyirəm ianə bölgüsünə qarışıb.

Təbii ki, bundan duyuq düşən xaricdəki imkanlı ermənilər-"Hayastan" fondu rəhbərliyinə daha telemarafon keçirməməyi və əgər keçirəcəkləri təqdirdə fonda qara qerik belə göndərməyəcəklərini bildiriblər.

...Biz burada nə yollarsa da olsa pul qazanaq, siz də orda ianə adı ilə basib yeyəsiniz?

Ağasaf Babayev

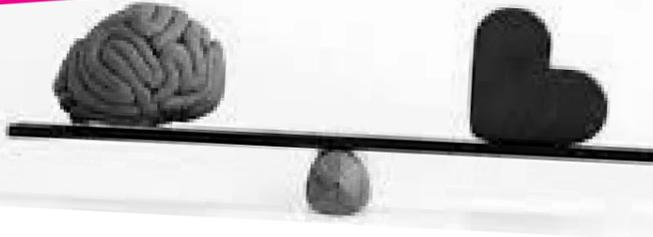
Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

24 avqust

Ürək və beyin düşündüyümüzdən daha çox "bağlıdır"

Kembridc Universitetinin tədqiqatçıları depressiya və ürək xəstəlikləri arasında bir əlaqə tapıblar. Araşdırmaya görə, depressiya əlamətləri göstərnlərin ürək xəstəliyi və ya insult keçirmə ehtimalı daha yüksəkdir. SİA-nın xarici mətbuata istinadən verdiyi məlumata görə, Kembridc Universitetindən olan elm adamları ürək və qan dövranı xəstəlikləri olmayan iki ayrı araşdırmaya yazılan yarım milyon insanın sağlamlıq qeydlərini təhlil ediblər.

İştirakçılardan əhvallarını qiymətləndirmək və 1-2 həftə ərzində depressiya əlamətləri göstərib-göstərməmələri istənilib. İştirakçılar cavablarına görə 5 qrupa bölünüb. Tədqiqatçılar, ən ağır depressiya simptomlarını bildiren insanların ürək xəstəliyi və ya insult keçirmə ehtimalının daha yüksək olduğunu aşkar ediblər.

Ziya Hikmətoğlu

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR!

Uzun müddətli münasibətinizin bitdiyini göstərən 7 əlamət

Sevə, yaxınlaşa biləcəyiniz və əbədi olaraq yanında qalacağınız birini tapmaqdan daha mükəmməl bir şey yoxdur. SİA xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, münasibətlərin başlanğıcında ruh yoldaşınızı tapmış kimi görünsəniz də, hər şeyin yolunda getmədiyini hiss etməyə başlaya bilərsiniz. Uzunmüddətli əlaqələrin hamısı əbədi davam etmir. Münasibətinizdə aşağıdakı simptomlardan birini görmüşünüzsə, bu, ayrılmağın vaxtının gəldiyinə işarə ola bilər.

Ünsiyyət qurmasanız

Artıq danışacaq bir şeyin olmadığını və eyni maraqları bölüşmədiyini başa düşə bilərsiniz. Bu, ikinizin ayrıldığına işarədir.

Sədaqətsizlik

Bir əlaqənin sona doğru olduğuna dair əhəmiyyətli bir əlamət, bir tərəfin aldadılması və ya xəyanət etməsidir. Bu o deməkdir ki, ya güvən problemi var, ya da biriniz artıq münasibətdən razı deyilsiniz.

Bir-birinizə dəstək olmağı buraxmışınızsa

Birini həqiqətən sevirsinizsə, nə qədər qəribə və ya qeyri-müəyyən olsa da, xəyallarını və hobbilərini dəstəkləməlisiniz.

İçinizdəki pisliyi ortaya çıxarırsanız

Sevgilinizin özünüz olmaq üçün ən yaxşı ilham və motivasiya mənbəyi olmalıdır. Ancaq münasibətiniz sona çatırsa, bu anda yalnız mənfi keyfiyyətlərinizi ortaya qoyduğunu görə bilərsiniz.

Birlikdə vaxt keçirmirsinizsə

Bir-birinizə həqiqətən biganə yanaşırsınızsa, yəqin ki, artıq birlikdə vaxt keçirməyəcəksiniz.

Onu yalnız dost kimi görməyə başlamışınızsa

Çox adam uzunmüddətli münasibətlərdə adam yaxşı dost olur.

Yoxladığınız hər şey uğursuz alınırsa

Hər şeyin istədiyiniz kimi getmədiyini çoxdan hiss etmiş ola bilərsiniz. Bu insanı sevdiyiniz üçün münasibəti xilas etməyə çalışdınız. Ancaq cəhdlərinizin heç biri uğurlu olmadı. Bu, münasibətin təəssüf ki, bitdiyinə əmin bir işarədir.

Ayşən Vəli

Xəbərdarlıq: Bu gün bölgələrdə 40 dərəcə isti olacaq!

Azərbaycanda avqustun 24-nə gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Gecə və səhər bəzi yerlərdə zəif duman olacaq. Şimal-şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun Abşeron yarımadasında gecə 23-26°, gündüz 35-38° isti, Bakıda gecə 23-25°, gündüz 35-37° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 758 millimetr civə sütunu, nisbi rütubət gecə 60-70, gündüz 30-35 faiz təşkil edəcək.

Abşeron çimərliklərində şimal-şərq küləyi əsəcək. Dəniz suyunun temperaturunun şimal çimərliklərində - Sumqayıt, Novxanı, Pirsəği, Nardaran, Bilgəh, Zuğulbada 26-27°, cənub çimərliklərində - Türkan, Hövsan, Sahil, Şıxda 27-28° isti olacağı gözlənilir.

Sinoptiklərin tibbi-meteoroloji proqnozuna görə, avqustun 24-də Abşeron yarımadasında meteoroloji amillərin zəif və mülayim tərəddüdü gözlənilir ki, bu da meteohəssas insanlar üçün əsasən əlverişlidir.

Azərbaycanın əksər rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi dağlıq ərazilərdə şimşək çaxacağı, qısamüddətli yağış yağacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Şəhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 20-25°, gündüz 35-40° isti, dağlarda gecə 14-19°, gün-

düz 23-28° isti olacağı ehtimal edilir.

Naxçıvan şəhərində, Culfa, Ordubad, Səderək, Şahbuz və Şərur rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi dağlıq ərazilərdə şimşək çaxacağı, qısamüddətli yağış yağacağı ehtimalı var. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 19-24°, gündüz 36-41° isti olacağı proqnozlaşdırılır.

Xankəndi, Şuşa və Xocalı şəhərində, Xocavənd, Qubadlı, Zəngilan, Laçın, Kəlbəcər, Ağdam, həmçinin Daşkəsən, Gədəbəy rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin bəzi dağlıq ərazilərdə şimşək çaxacağı, yağış yağacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 14-19°, gündüz 23-28° isti olacağı bildirilir.

Gəncə şəhərində, Qazax, Goranboy, Tərtər, Füzuli, Cəbrayıl rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin axşam bəzi yerlərdə şimşək çaxacağı, qısamüddətli yağış yağacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 20-25°, gündüz 34-39° isti olacağı ehtimal edilir.

Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayilli, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusar rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi yerlərdə şimşək çaxacağı, yağış yağacağı gözlənilir. Dolu düşəcəyi ehtimalı var. Səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 18-23°, gündüz 33-38° isti, dağlarda gecə 14-19°, gündüz 25-30° isti olacağı ehtimalı var.

Mingəçevir Şirvan və Yevlax şəhərlərində, Göyçay, Ağdaş, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Beyləqan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Hacıqabul, Salyan, Neftçala rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Səhər bəzi yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 20-25°, gündüz 35-40° isti olacağı gözlənilir.

Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Səhər dağlarda duman olacaq. Şimal-şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 18-22°, gündüz 33-38° isti, dağlarda gecə 18-20°, gündüz 26-31° isti olacaq.

Zaqatalada keçmiş məhkumdan dörd kiloqram marixuana götürülüb

Zaqatala Rayon Polis Şöbəsinin əməkdaşları narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı növbəti əməliyyat tədbiri keçiriblər.

Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin Şəki regional qrupundan AZƏRTAC-a bildiriblər ki, daxili olmuş məlumat əsasında keçirilən tədbir zamanı rayonun Qazangül qəsəbə sakini, narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi və

kultivasiyası ilə məşğul olduğu üçün evvəllər də məhkum olunmuş Sahibəli Cəfərov saxlanılıb. Onun yaşadığı ünvan baxış keçirilən zaman "VAZ-2107" markalı avtomobilinin yük hissəsindən 4 kiloqram marixuana aşkarlanaraq maddi sübut kimi götürülüb. Götürülən maddi sübutlar müvafiq ekspertizaya təqdim olunub. Faktla bağlı Zaqatala Rayon Polis Şöbəsinə araşdırma aparılır.

Baş redaktor:

Bəhrüz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492

<http://www.ses-news.az>

<http://www.sesqazeti.az>

E-mail: ses@sia.az

Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet "Səs" in komputer mərkəzində yayılır, səhifələnilir.

"Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur

Qəzetdə AzarTAc, SİA informasiya agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur
Tiraj: 4600